

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1988

Vyhlášené: 16.06.1988 Časová verzia predpisu účinná od: 01.02.1991 do: 28.02.1991

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

100

ZÁKON

zo 16. júna 1988

o sociálnom zabezpečení

Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

ÚVODNÉ USTANOVENIA

§ 1

Základné zásady

(1) Socialistická spoločnosť vytvára rozvojom spoločenskej výroby predpoklady na zlepšovanie životných a pracovných podmienok a na všestranné uspokojovanie hmotných a kultúrnych potrieb občanov a je základom životných a sociálnych istôt občanov tak v čase ich pracovnej činnosti, ako aj v čase, keď pre starobu alebo nepriaznivý zdravotný stav nemôžu uspokojovať svoje potreby z vlastnej práce alebo keď z iných dôvodov potrebujú pomoc spoločnosti.

(2) Právo na sociálne zabezpečenie podľa tohto zákona sa zaručuje všetkým občanom. Dávky a služby sociálneho zabezpečenia poskytuje štát. Dávky sociálneho zabezpečenia nepodliehajú dani.

(3) Právo na dávky sociálneho zabezpečenia nezaniká uplynutím času.

(4) Výška dávok dôchodkového zabezpečenia závisí predovšetkým od pracovných zásluh, a to od dĺžky doby zamestnania, od výšky dosahovaných zárobkov a od pracovnej kategórie. Zároveň sa uplatňujú aj sociálne hľadiská, najmä v zabezpečení pozostalých pri strate živiteľa, v zabezpečení invalidných občanov a pri zvyšovaní výmer dôchodkov, ktoré sú jediným zdrojom príjmu dôchodcov a ich rodín.

(5) Dávky sociálneho zabezpečenia sa zvyšujú v závislosti od rastu príjmov z pracovnej činnosti a v súlade s rastom životnej úrovne pracujúcich.

(6) Na vykonávaní sociálneho zabezpečenia sa podieľajú pracujúci a občania prostredníctvom národných výborov, odborových, družstevných a iných volených orgánov.

(7) Občania, ktorí zamestnávajú iných občanov, platia poistné na ich dôchodkové zabezpečenie podľa osobitného predpisu.¹⁹⁾

(8) Samostatne zárobkovo činné osoby sú zúčastnené na nemocenskom a dôchodkovom zabezpečení na základe platenia poistného.

§ 2**Rozsah sociálneho zabezpečenia**

(1) Sociálne zabezpečenie podľa tohto zákona zahŕňa:

- a) dôchodkové zabezpečenie,
- b) sociálnu starostlivosť,
- c) nemocenské zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb, najmä podnikateľov, umelcov, ktorí svoju činnosť nevykonávajú v pracovnoprávnom vzťahu, a samostatne hospodáriacich roľníkov.

(2) Zabezpečenie liečebno-preventívnou starostlivosťou, nemocenské zabezpečenie, zabezpečenie rodiny, matiek a detí ďalšími dávkami a zabezpečenie niektorých skupín pracujúcich osobitnými sociálnymi dávkami upravujú osobitné predpisy.¹⁾

§ 3**Účastníci právnych vzťahov sociálneho zabezpečenia**

Účastníkmi právnych vzťahov vznikajúcich podľa tohto zákona a podľa predpisov sociálneho zabezpečenia sú občania, organizácie a orgány sociálneho zabezpečenia.

§ 4**Občania**

(1) Spôsobilosť občana mať v právnych vzťahoch sociálneho zabezpečenia práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtveho.

(2) Spôsobilosť občana vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať v právnych vzťahoch sociálneho zabezpečenia práva a brať na seba povinnosti vzniká dovŕšením šestnásteho roku veku. Občan, mladší ako šestnásť rokov musí byť zastúpený zákonným zástupcom; kto je zákonným zástupcom občana mladšieho ako šestnásť rokov, ustanovuje zákon o rodine.

(3) O obmedzení a zbavení spôsobilosti na právne úkony, o zákonnom zástupcovi občana, ktorého spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená alebo ktorý bol tejto spôsobilosti zbavený, a o vyhlásení občana za mŕtveho platia ustanovenia Občianskeho zákonníka.

§ 5**Organizácie**

Organizáciami sa na účely predpisov sociálneho zabezpečenia rozumejú právnické osoby a občania, ktorí zamestnávajú iných občanov (§ 1 ods. 7).

DRUHÁ ČASŤ**DÔCHODKOVÉ ZABEZPEČENIE****PRVÁ HLAVA****ÚČASŤ NA DÔCHODKOVOM ZABEZPEČENÍ A DRUHY DÁVOK****§ 6****Účasť na dôchodkovom zabezpečení**

(1) Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení:

- a) pracovníci v pracovnom pomere,

- b) členovia jednotných roľníckych družstiev,
- c) členovia výrobných družstiev,
- d) občania, ktorí majú v dôchodkovom zabezpečení podľa tohto zákona práva a povinnosti ako pracovníci v pracovnom pomere, najmä uvoľnení poslanci zastupiteľských zborov, uvoľnení členovia výborov ľudovej kontroly, sudcovia z povolania, prokurátori, advokáti, študenti a žiaci, vedeckí a umeleckí aspiranti, dobrovoľní pracovníci opatrovateľskej služby, občania vykonávajúci práce na základe dohody o pracovnej činnosti.
- e) vojaci z povolania, príslušníci Zboru národnej bezpečnosti a príslušníci zborov nápravnej výchovy.
- f) samostatne zárobkovo činné osoby.

(2) Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a vykonávacím predpisom, pokiaľ nie sú zúčastnení podľa odseku 1, aj

- a) občania, ktorí dosiahli vek 65 rokov alebo sa stali invalidnými,
- b) občania vykonávajúci službu v ozbrojených silách, ktorí nie sú vojakmi z povolania, pomocníci Pohraničnej stráže Verejnej bezpečnosti, účastníci civilnej obrany, brannej výchovy alebo prípravy na obranu Československej socialistickej republiky, účastníci krátkodobých alebo neplatných brigád, dobrovoľní požiarnici, darcovia krvi, dobrovoľní zdravotníci Československého Červeného kríža, účastníci organizovanej telesnej výchovy a ďalší občania uvedení vo vykonávacom predpise, ktorí sa stali čiastočne invalidnými následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých za osobitných okolností uvedených v tomto zákone alebo vo vykonávacom predpise.

(3) Na dôchodkovom zabezpečení sú zúčastnení v rozsahu ustanovenom týmto zákonom a vykonávacím predpisom aj pozostalí po pracujúcich a občanom uvedeným v odsekoch 1 a 2 a pozostalí po dôchodcoch.

§ 7

Druhy dávok dôchodkového zabezpečenia

Z dôchodkového zabezpečenia sa poskytujú tieto dávky:

- a) dôchodky
 1. starobný,
 2. invalidný,
 3. čiastočný invalidný,
 4. za výsluhu rokov,
 5. vdovský,
 6. sirotský,
 7. manželky,
 8. sociálny,
- b) zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť;
- c) výchovné k dôchodkom a príplatok k výchovnému;
- d) ďalšie dávky poskytované dôchodcom
 1. kúpeľná starostlivosť,
 2. podpora pri narodení dieťaťa,
 3. pohrebné.

DRUHÁ HLAVA DÔCHODKY

Prvý diel Základné pojmy

§ 8 Zamestnanie

(1) Zamestnaním sa rozumie

- a) pracovný (učebný) pomer,
- b) členstvo v jednotnom roľníckom družstve,
- c) členstvo vo výrobnom družstve,
- d) činnosť, počas ktorej majú občania v dôchodkovom zabezpečení práva a povinnosti ako pracovníci v pracovnom pomere [§ 6 ods. 1 písm. d)], a to v rozsahu ustanovenom vykonávacím predpisom,
- e) služba vojakov z povolania, príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a príslušníkov skorších ozbrojených zborov,
- f) štúdium od prvého ročníka strednej školy, najskôr však po ukončení ôsmich rokov školskej dochádzky.
- g) činnosť samostatne zárobkovo činných osôb, a to v rozsahu a za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom.

(2) Pracovný pomer sa hodnotí ako zamestnanie, pokiaľ zakladal nemocenské poistenie; ak pracovný pomer nezakladal nemocenské poistenie v čase svojho trvania, hodnotí sa ako zamestnanie, ak by zakladal nemocenské poistenie podľa predpisov platných v čase vzniku nároku na dôchodok. To obdobne platí pre učebný pomer, členstvo vo výrobnom družstve a činnosť uvedenú v odseku 1 písm. d).

(3) Členstvo v jednotnom roľníckom družstve sa hodnotí ako zamestnanie, ak zakladalo zabezpečenie v chorobe podľa predpisov o zabezpečení v chorobe členov jednotných roľníckych družstiev. Členstvo v jednotnom roľníckom družstve pred 1.októbrom 1988 sa hodnotí ako zamestnanie, ak pracovná činnosť v ňom zakladala dôchodkové zabezpečenie podľa predpisov platných pred týmto dňom.

§ 9 Náhradné doby

(1) Ak zamestnanie trvalo aspoň rok započítavajú sa doňho tieto náhradné doby:

- a) doba služby v československých ozbrojených silách, pokiaľ sa táto doba už nehodnotí ako služba vojaka z povolania,
- b) doba inej vojenskej služby,
- c) doba odbojovej činnosti vrátane väznenia (internácie) z politických, národnostných alebo rasových dôvodov v čase neslobody,²⁾
- d) doba nezamestnanosti,
- e) doba, po ktorú sa žena starala o dieťa vo veku do troch rokov alebo o dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté maloleté dieťa, ktoré vyžadovalo mimoriadnu starostlivosť, pokiaľ nebolo umiestnené v zariadení pre také deti s celoročným alebo týždenným pobytom; dieťaťom sa rozumie vlastné (osvojené) dieťa a dieťa prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosti rodičov,

- f) doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské, peňažnú pomoc v materstve a podporu pri ošetrovaní člena rodiny, doba, po ktorú sa mužovi z dôvodu starostlivosti o dieťa poskytoval príspevok alebo peňažná pomoc, a doba ošetrovania (starostlivosti) člena rodiny po uplynutí obdobia, po ktoré občan poberal podporu pri ošetrovaní člena rodiny, pokiaľ v tomto čase zamestnanie trvalo,
- g) doba odborného alebo politického školenia,
- h) doba poberania invalidného dôchodku alebo dávky, ktorá sa od 1. januára 1957 považuje za invalidný dôchodok,³⁾
- i) doba prípravy na pracovné uplatnenie za podmienok ustanovených vykonávacím predpisom,
- j) doba poberania čiastočného invalidného dôchodku, po ktorú sa vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. januára 1957,
- k) doba osobnej starostlivosti o blízku osobu, ktorá bola prevažne alebo úplne bezvládna a nebola umiestnená v ústave sociálnej starostlivosti alebo obdobnom zdravotníckom zariadení, a to najskôr od 1. januára 1976,
- l) doba, po ktorú sa občanovi so zmenenou pracovnou schopnosťou, ktorý nebol požívateľom čiastočného invalidného dôchodku, vyplácal príspevok pred umiestnením do zamestnania, a to najskôr od 1. októbra 1988.

(2) Vykonávací predpis ustanoví, v akom rozsahu a za akých podmienok sa započítavajú náhradné doby uvedené v odseku 1 písm. b) až d) a ktoré deti sa považujú za deti prevzaté do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov.

Zápočet doby zamestnania a náhradných dôb v niektorých prípadoch

§ 10

Ak sa kryjú doba zamestnania a náhradná doba, započíta sa iba doba, ktorej zápočet je pre občana výhodnejší. To isté platí, ak sa navzájom kryjú doby zamestnania alebo náhradné doby.

§ 11

Pokiaľ nevyplýva niečo iné z medzinárodných zmlúv, hodnotia sa z dôb zamestnania a náhradných dôb v cudzine pre vznik a výšku nároku na dôchodok

- a) doby uvedené v § 8 ods. 1 písm. f) a v § 9 ods. 1 písm. e), aké ide o česko-slovenských štátnych občanov,
- b) doby uvedené v § 8 ods. 1 písm. a) až d) a g), ak ide o občanov, ktorí majú trvalý pobyt na území Česko-slovenskej federatívnej republiky a zaplatili za tieto doby poisťné; výška poisťného je 20 % z vymeriavacieho základu, ktorý je najmenej 400 Kčs mesačne.

Priemerný mesačný zárobok

§ 12

(1) Priemerný mesačný zárobok je mesačný priemer hrubých zárobkov dosiahnutých v piatich zárobkove najlepších kalendárnych rokoch v rozhodnom období; ak prichádza do úvahy viac rozhodných období, je priemerným mesačným zárobkom mesačný priemer hrubých zárobkov z toho rozhodného obdobia, v ktorom je tento priemer najvyšší.

(2) Hrubými zárobkami sú zárobky podliehajúce dani zo mzdy bez odpočítania tejto dane; vykonávací predpis ustanoví, čo je hrubým zárobkom občana, ktorého zárobok nepodlieha dani zo mzdy, ktoré ďalšie príjmy a za akých podmienok sú započítateľné do hrubých zárobkov a v ktorých prípadoch je hrubým zárobkom pevne určená suma, a výšku tejto sumy.

(3) Rozhodným obdobím je obdobie desiatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom,

- a) v ktorom vznikol nárok na dôchodok,
- b) do ktorého spadá deň skončenia zamestnania vykonávaného po vzniku nároku na starobný dôchodok alebo deň, od ktorého sa priznáva starobný dôchodok, pokiaľ bol občan po vzniku nároku na starobný dôchodok ďalej nepretržite zamestnaný až do tohto dňa a nepoberal starobný dôchodok ani jeho časť alebo invalidný dôchodok,
- c) v ktorom občan naposledy skončil zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. a) až l) alebo zamestnanie II. pracovnej kategórie, ak bol zamestnaný v týchto zamestnaniach aspoň 20 rokov, alebo zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. a), ak bol zamestnaný v tomto zamestnaní aspoň päť rokov,
- d) v ktorom bol občan uvoľnený v súvislosti s uskutočňovaním racionalizačných a organizačných opatrení uvedených vo vykonávacom predpise, ak občan požiadal, aby sa prihliadlo na toto rozhodné obdobie, alebo
- e) v ktorom bol občan prevedený alebo uvoľnený zo zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) a b) preto, že natrvalo stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav spôsobilosť ďalej vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmel vykonávať pre ochorenie na chorobu z povolania alebo pre ohrozenie touto chorobou alebo pre dosiahnutie najvyššej prípustnej expozície,⁴⁾ ak občan požiadal, aby sa prihliadlo na toto rozhodné obdobie.

(4) Päť zárobkove najlepších kalendárnych rokov sa zisťuje porovnaním hrubých zárobkov za jednotlivé celé kalendárne roky.

(5) Ak v rozhodnom období nie je päť kalendárnych rokov so zárobkami, predlžuje sa rozhodné obdobie postupne tak, aby zahŕňalo päť kalendárnych rokov so zárobkami, a priemerný mesačný zárobok sa zisťuje z týchto piatich kalendárnych rokov. Pokiaľ občan ani po tomto predĺžení nemá päť kalendárnych rokov so zárobkami, zisťuje sa priemerný mesačný zárobok z nižšieho dosiahnutého počtu kalendárnych rokov so zárobkami.

(6) Ak priemerný mesačný zárobok vypočítaný podľa odsekov 1 až 5 prevyšuje sumu 2 500 Kčs, počíta sa suma 2 500 Kčs v plnej výške, zo sumy nad 2 500 Kčs do 6 000 Kčs jedna tretina a zo sumy nad 6 000 Kčs do 10 000 Kčs jedna desatina; na sumu nad 10 000 Kčs sa neprihliada.

(7) Vykonávací predpis ustanoví, ktoré doby sa vylučujú pri zisťovaní hrubých zárobkov a priemerného mesačného zárobku, a spôsob výpočtu priemerného mesačného zárobku.

§ 13

Starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok a dôchodok za výsluhu rokov toho, kto požíva alebo už požíval niektorý z týchto dôchodkov, sa nesmie vymerať z nižšieho primeraného mesačného zárobku, než koľko bol priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa vymeral predošlý dôchodok; ak sa tento priemerný mesačný dôchodok určil podľa prv platných predpisov, upraví sa podľa § 12 ods. 6.

Pracovné kategórie

§ 14

(1) Zamestnania sa na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú podľa druhov vykonávaných prác do troch pracovných kategórií.

(2) Do I. pracovnej kategórie sa zaraďujú zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemickotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

(3) Do II. pracovnej kategórie sa zaraďujú zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne práce, pri ktorých sú pracujúci

- a) veľmi významne obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, takže po dlhoročnom výkone týchto prác vznikajú trvalé škody na ich zdraví,
- b) obťažovaní látkami, prostredím alebo pracovnými postupmi, i keď k trvalým škodám na ich zdraví dochádza iba výnimočne, ak sa tieto práce vyznačujú trvalou a nadmernou namáhavosťou alebo trvalým a nadmerným nebezpečenstvom úrazu, ktoré spravidla nemožno ovplyvniť technickými opatreniami,
- c) poverení činnosťou v zahraničí obťažovaní nepriaznivými pracovnými a životnými podmienkami v tropických alebo inak zdravotne ťažkých oblastiach.

(4) Do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

§ 15

(1) Zamestnanie technicko-hospodárskych pracovníkov, s výnimkou pracovníkov uvedených v odsekoch 2 až 5, a zamestnania pracovníkov orgánov hygienickej služby sa zaraďujú do I. (II.) pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca aspoň z troch

štvrtín celkového pracovného času na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce, pre ktoré je ich zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie.

(2) Zamestnania vybraných vedúcich technicko-hospodárskych pracovníkov hlbinných baní a geologického prieskumu vykonávaného baníckym spôsobom a vedúcim technických pracovníkov štátnej banskej správy sa zaraďujú do I. pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú v priebehu kalendárneho roka najmenej 110 pracovných dní na pracoviskách v podzemí hlbinných baní. V takom prípade sa im započítava v I. pracovnej kategórii celý kalendárny rok; ak na týchto pracoviskách odpracujú nižší počet pracovných dní, započítava sa im v I. pracovnej kategórii pomerná časť kalendárneho roka zodpovedajúca tomuto počtu pracovných dní. Ak zamestnanie uvedených pracovníkov netrvalo celý kalendárny rok, hranica 110 pracovných dní a započítavané obdobie kalendárneho roka sa úmerne zníži.

(3) Zamestnanie technicko-hospodárskych pracovníkov hlbinných baní sa zaraďujú do I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach, ak sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne na pracoviskách v podzemí hlbinných baní.

(4) Zamestnania

- a) technicko-hospodárskych pracovníkov hlbinných baní a geologického prieskumu vykonávaného baníckym spôsobom a technickým pracovníkom štátnej banskej správy s výnimkou pracovníkov uvedených v odsekoch 2 a 3,
- b) technicko-hospodárskym pracovníkom povrchových baní (lomov) uvedených v § 14 ods. 2 písm. j) a
- c) technickým pracovníkom banských výskumných ústavov
sa zaraďujú do I. pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne na pracoviskách, kde ostatní pracovníci vykonávajú zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie.

(5) Zamestnania pracovníkov vo vybraných banskotechnických funkciách sa zaraďujú do I. pracovnej kategórie s nárokom na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. e), ak boli do týchto funkcií preradení po najmenej desaťročnom výkone zamestnania uvedeného v odsekoch 2 až 4 a v rámci určenej pracovnej náplne pravidelne navštevujú pracoviská hlbinných alebo povrchových baní (lomov), kde ostatní pracovníci vykonávajú zamestnania zaradené do I. pracovnej kategórie.

§ 16

Zamestnania prevádzkových údržbárov a zamestnania pracovníkov robotníckych povolání pri montážach, opravách a údržbe technologických zariadení sa zaraďujú do I. (II.) pracovnej kategórie, ak sa vykonávajú za zvlášť ťažkých pracovných podmienok v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne na pracoviskách, kde viac ako polovica ostatných pracujúcich vykonáva práce, pre ktoré je ich zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie, a ak sú vystavení rovnakému riziku ako títo pracujúci.

§ 17

(1) Vláda Československej socialistickej republiky ustanoví nariadením

- a) druhy prác vykonávaných za zvlášť ťažkých pracovných podmienok, najmä práce škodlivé zdraviu alebo zvlášť nebezpečné, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania, v ktorých sa tieto práce vykonávajú, boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie,
- b) okruh zamestnaní I. pracovnej kategórie v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,

- c) doby, ktoré sa započítavajú pracujúcim okrem náhradných dôb ako doby zamestnaní I. alebo II. pracovnej kategórie,
- d) úlohy orgánov a organizácií pri zaraďovaní zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, v odbore pôsobnosti ktorých sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

(2) Federálne ústredné orgány štátnej správy a ústredné orgány štátnej správy republík, v pôsobnosti ktorých sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, vydávajú po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí, a ak ide o ústredné orgány štátnej správy republík aj po dohode s príslušným ministerstvom zdravotníctva a sociálnych vecí republiky, svojimi výnosmi rezortné zoznamy zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie. Za ostatné ústredné orgány a organizácie, v odboroch pôsobnosti ktorých sa vykonávajú práce, ktoré odôvodňujú, aby zamestnania boli zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie, vydáva tieto zoznamy svojim výnosom Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí, a ak ide o ústredné orgány a organizácie republík, príslušné ministerstvo zdravotníctva a sociálnych vecí republiky po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí.

§ 18

(1) Ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítava doba výkonu práce podľa opisu pracovnej činnosti zamestnania uvedeného v príslušnom rezortnom zozname zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie na účely dôchodkového zabezpečenia.

(2) Ako doba zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa započítavajú aj

- a) náhradné doby s výnimkou doby nezamestnanosti,
- b) doby ustanovené nariadením vlády Československej socialistickej republiky, pokiaľ sú obklopené dobou výkonu práce uvedenom v odseku 1.

(3) Ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) sa započítavajú za podmienky ustanovenej v odseku 2 z náhradných dôb iba doba, po ktorú mal občan nárok na nemocenské alebo podporu pri ošetrovaní člena rodiny ; ak uvedené zamestnanie prerušili iné náhradné doby, započítavajú sa tieto doby ako doba zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. b).

(4) Pri zmene zaradenia zamestnania do pracovnej kategórie sa započítava doba zamestnania podľa nového zaradenia pracujúcemu od začiatku preukázaného výkonu zamestnania, ak je to preňho výhodnejšie, inak odo dňa účinnosti príslušného výnosu, ktorým sa táto zmena vykonala. Ustanovenie predchádzajúcej vety platí len vtedy, keď deň, od ktorého sa priznáva dôchodok, spadá do obdobia odo dňa účinnosti tohto výnosu. Ak sa v dôsledku zmeny v zaradení zamestnania do pracovnej kategórie zníži aj veková hranica pre odchod do dôchodku a občan túto hranicu už dosiahol, považuje sa za deň vzniku nároku na dôchodok najskôr deň účinnosti príslušného výnosu, ktorým sa táto zmena vykonala.

(5) Ak občan nebol zamestnaný v I. pracovnej kategórii po dobu potrebnú pre nárok na dôchodok z tejto pracovnej kategórie [§ 21 ods. 1 písm. a) až d) a § 30 ods. 2 písm. a)], započítava sa doba zamestnania v I. pracovnej kategórii pre nárok na dôchodok z II. pracovnej kategórie ako doba zamestnania v II. pracovnej kategórie. Obdobne sa postupuje pri započítavaní dôb zamestnaní I. pracovnej kategórie s rozdielnymi podmienkami nároku na dôchodok a pri započítavaní časti roka zamestnania v I. pracovnej kategórii pre výšku dôchodku.

(6) Ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie, funkcií, ak nárok na dôchodok nevznikol podľa

piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b) až h).

§ 19

Pracovné úrazy a choroby z povolania

(1) Pracovným úrazom na účely tohto zákona je úraz, ktorý občan utrpel pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním.

(2) Ako pracovný úraz sa posudzuje aj úraz, ktorý občan utrpel

- a) cestou do zamestnania a späť, ak ju podstatne neprerušil z príčin nesúvisiacich so zamestnaním,
- b) pri výkone verejnej funkcie,
- c) pri činnnej účasti na opatreniach proti živelným pohromám a pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm,
- d) pri záslužnej činnosti vykonávanej bez právneho záväzku v prospech spoločnosti,
- e) pri ďalších druhoch činnosti ustanovených vykonávacím predpisom.

(3) Kde sa v tomto zákone hovorí o pracovných úrazoch, rozumejú sa tým aj choroby z povolania, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak; ktoré choroby sú chorobami z povolania, ustanoví vykonávací predpis.

Druhý diel

Starobný dôchodok

§ 20

Občan má podľa dĺžky zamestnania a podľa dosiahnutého veku nárok na starobný dôchodok alebo na pomerný starobný dôchodok.

§ 21

Podmienky nároku na starobný dôchodok

(1) Občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

(2) Žena má nárok na starobný dôchodok, ak bola zamestnaná najmenej 25 rokov a dosiahla vek aspoň

- a) 53 rokov, ak vychovala päť alebo viac detí,
- b) 54 rokov, ak vychovala tri alebo štyri deti,

- c) 55 rokov, ak vychovala dve deti,
- d) 56 rokov, ak vychovala jedno dieťa, alebo
- e) 57 rokov,

pokiaľ pre ňu nie je výhodnejšie ustanovenie odseku 1; pri posudzovaní nároku ženy na starobný dôchodok sa prihliada na deti uvedené v § 9 ods. 1 písm. e) a na deti, ktoré vychovala ako pestúnka v osobitných zariadeniach pestúnskej starostlivosti.

§ 22

Výška starobného dôchodku

(1) Základná výmera starobného dôchodku tvorí

- a) 60 % priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný
 - 1 najmenej 20 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie,
 - 2 najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a),
 - 3 najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e), alebo
 - 4 najmenej 10 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), pokiaľ sa toto zamestnanie vykonávalo v uránových baniach,
- b) 55 % priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie, alebo
- c) 50 % priemerného mesačného zárobku.

(2) K základnej výmere sa občanom uvedeným v odseku 1 písm. a) a b) od 21. roka zamestnania a ostatných od 26. roka zamestnania pripočítajú za každý rok zamestnania

I. pracovnej kategórie	2 %,
II. pracovnej kategórie	1,5 % a
III. pracovnej kategórie	1 %

priemerného mesačného zárobku.

(3) Pre zvýšenie podľa odseku 2 sa hodnotí len doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov do vzniku nároku na starobný dôchodok.

(4) K základnej výmere sa podľa odseku 2 pripočíta najviac 25 % priemerného mesačného zárobku, a ak ide o občana, ktorý bol zamestnaný najmenej 10 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie, najviac 30 % priemerného mesačného zárobku. Tieto obmedzenia neplatia, ak ide o občana uvedeného v odseku 1 písm. a) alebo o zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a).

(5) Ak občan bol zamestnaný v zamestnaniach rôznych pracovných kategóriách, vpočíta sa pre zvýšenie základnej výmery podľa odseku 2 do doby 20 alebo 25 rokov zamestnania vždy najprv doba zamestnania III. pracovnej kategórie, potom doba zamestnania II. pracovnej kategórie a naposledy doba zamestnania I. pracovnej kategórie.

§ 23

Zvýšenie starobného dôchodku

(1) Občanovi, ktorý je zamestnaný po vzniku nároku na starobný dôchodok a nepoberá tento dôchodok alebo jeho časť, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, sa zvyšuje starobný dôchodok za každých 360 kalendárnych dní zamestnania o 7% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok; ak občan nebol zamestnaný 360

kalendárnych dní, zvyšuje sa starobný dôchodok za každých ďalších kalendárnych 90 dní zamestnania o 1,75 % priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok.

(2) Pre zvýšenie starobného dôchodku podľa odseku 1 sa do doby ďalšieho zamestnania nezapočítavajú doby pracovného voľna bez náhrady mzdy (odmeny, príjmu), doby neospravedlnenej neprítomnosti v zamestnaní a náhradné doby; ustanovenej § 10 tu neplatí, ak sa zamestnanie nevykonáva.

(3) Starobný dôchodok sa zvyšuje, len ak občan vykonáva ďalšie zamestnanie v Československej socialistickej republike, ak neustanovuje inak medzinárodná zmluva alebo vykonávací predpis.

§ 24

Najvyššia výmera starobného dôchodku

(1) Najvyššia výmera starobného dôchodku je mesačne

- a) 3 800 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 3 250 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo ak ide o občana uvedeného v § 21 ods. 1 písm. b),
- c) 2 900 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie, alebo
- d) 2 800 Kčs.

(2) Zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) patrí i nad sumy uvedené v odseku 1 písm. c) a d), najviac však do sumy 3 250 Kčs mesačne.

(3) Zvýšenie starobného dôchodku za dobu ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok patrí i nad sumy uvedené v odseku 1 písm. b) až d).

(4) Najvyššia výmera starobného dôchodku včítane zvýšenia za dobu ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok je 3 800 Kčs mesačne.

(5) Najvyššia percentná výmera starobného dôchodku tvorí

- a) 90 % priemerného mesačného zárobku neobmedzeného podľa § 12 ods. 6 a zníženého o sumu, ktorá zodpovedá dani zo mzdy, ktorú by z takého zárobku platil občan starší ako 50 rokov (žena staršia ako 45 rokov), ktorý nevyživuje žiadnu osobu alebo vyživuje len jednu osobu,
- b) 90% priemerného mesačného zárobku neobmedzeného podľa § 12 ods. 6 a zníženého o sumu zodpovedajúcu príspevku jednotného roľníckeho družstva za člena družstva na čiastočnú úhradu jeho sociálneho zabezpečenia, 5) ak ide o zárobky členov jednotných roľníckych družstiev, alebo
- c) 90 % priemerného mesačného zárobku zisteného zo súčtu zdanených aj nezdanených zárobkov [ustanovenia písmen a) a b)] a neobmedzeného podľa § 12 ods. 6.

§ 25

Najnižšia výmera starobného dôchodku

Starobný dôchodok je najmenej 550 Kčs mesačne.

§ 26**Podmienky nároku na pomerný starobný dôchodok**

(1) Občan má nárok na pomerný starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 10 rokov a dosiahol vek aspoň 65 rokov.

(2) Žena má nárok na pomerný starobný dôchodok tiež, ak bola zamestnaná najmenej 20 rokov a dosiahla vek aspoň 60 rokov.

§ 27**Výška pomerného starobného dôchodku**

(1) Pomerný starobný dôchodok je za každý rok zamestnania 2 % priemerného mesačného zárobku.

(2) Občanovi, ktorý je zamestnaný po vzniku nároku na pomerný starobný dôchodok a nepoberá tento dôchodok alebo jeho časť, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, sa zvyšuje pomerný starobný dôchodok za každý ďalší rok zamestnania do dovŕšenia 25 rokov zamestnania o 2 % priemerného mesačného zárobku.

(3) Po dovŕšení 25 rokov zamestnania sa zvyšuje pomerný starobný dôchodok podľa § 23.

§ 28**Najvyššia a najnižšia výmera pomerného starobného dôchodku**

Pre najvyššiu a najnižšiu výmeru pomerného starobného dôchodku platia § 24 a 25.

Tretí diel**Invalidný dôchodok****§ 29****Podmienky nároku na invalidný dôchodok**

(1) Občan má nárok na invalidný dôchodok, ak sa stal

- a) invalidným, bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok a v čase vzniku invalidity nesplnil podmienky nároku na starobný dôchodok, alebo
- b) invalidným následkom pracovného úrazu.

(2) Občan je invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav

- a) je neschopný vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie,
- b) výkon takého zamestnania by vážne zhoršil jeho zdravotný stav,
- c) je síce schopný vykonávať sústavné zamestnanie, ale iba celkom neprimerané jeho predošlým schopnostiam a spoločenskému významu doterajšieho zamestnania alebo
- d) je schopný vykonávať sústavné zamestnanie iba za celkom mimoriadnych podmienok (nevidomí občania, občania s veľmi ťažkými ortopedickými chybami a pod.).

(3) Doba zamestnania potrebná pre nárok na invalidný dôchodok je u občanov vo veku

do 20 rokov	menej ako 1 rok
nad 20 rokov do 22 rokov	1 rok
nad 22 rokov do 24 rokov	2 roky
nad 24 rokov do 26 rokov	3 roky
nad 26 rokov do 28 rokov	4 roky
nad 28 rokov	5 rokov.

(4) Doba zamestnania potrebná pre nárok na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity, a ak ide o občana vo veku nad 28 rokov, z posledných desiatich rokov pred vznikom invalidity.

(5) Ak občan mladší ako 30 rokov získal potrebnú dobu zamestnania v niektorom z vekových pásem uvedených v odseku 3 a bol ďalej zamestnaný, považuje sa za získanú potrebná doba zamestnania v najbližšie vyššom vekovom pásme.

§ 30

Výška invalidného dôchodku

(1) Pre výšku invalidného dôchodku sa k získanej dobe zamestnania pripočíta doba od vzniku nároku na invalidný dôchodok do dosiahnutia veku 60 rokov u mužov a veku 57 rokov u žien.

(2) Ak bol občan pred dňom vzniku nároku na invalidný dôchodok zamestnaný najmenej 25 rokov alebo po dobu, ktorá s pripočítanou dobou dosahuje najmenej 25 rokov, tvorí základná výmera invalidného dôchodku

- a) 60% priemerného mesačného zárobku, ak ide o občana uvedeného v § 22 ods. 1 písm. a) alebo ak sa občan stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2,
- b) 55% priemerného mesačného zárobku, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo ak sa stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2, alebo
- c) 50% priemerného mesačného zárobku.

(3) K základnej výmere sa pripočítajú občanom uvedeným v odseku 2 písm. a) a b) od 21. roku zamestnania a ostatným občanom od 26. roku zamestnania za každý rok zamestnania

I. pracovnej kategórie	2 %,
II. pracovnej kategórie	1,5 %,
III. pracovnej kategórie	1 % a
pripočítanej doby priemerného mesačného zárobku.	1%

(4) Pre zvýšenie podľa odseku 3 sa hodnotí iba doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov.

(5) K základnej výmere sa podľa odseku 3 pripočíta najviac 25 % priemerného mesačného zárobku, a ak ide o občana, ktorý bol zamestnaný najmenej 10 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie, najviac 30 % priemerného mesačného zárobku. Tieto obmedzenia neplatia, ak ide o občana uvedeného v odseku 2 písm. a) alebo o zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného § 14 ods.

2 písm. a) alebo ak sa občan stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2. Ustanovenie § 22 ods. 5 platí obdobne.

(6) Ak doba zamestnania s pripočítanou dobou nie je 25 rokov, tvorí invalidný dôchodok 2 % priemerného mesačného zárobku za každý rok zamestnania a pripočítanej doby.

(7) Invalidný dôchodok občana, ktorý sa stal invalidným následkom pracovného úrazu, je o 10 % priemerného mesačného zárobku vyšší ako invalidný dôchodok vypočítaný podľa odsekov 1 až 6. Toto zvýšenie nepatrí, ak príčinou úrazu bola opitost občana alebo zneužitie omamných prostriedkov.

§ 31

Najvyššia výmera invalidného dôchodku

(1) Najvyššia výmera invalidného dôchodku je mesačne

- a) 3 800 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach alebo ak sa stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v uvedenom zamestnaní alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2,
- b) 3 250 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo ak ide o občana uvedeného v § 21 ods. 1 písm. b) alebo ak sa stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2,
- c) 2 900 Kčs, ak bol občan zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo ak sa stal invalidným následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní II. pracovnej kategórie alebo v priamej súvislosti s ním, s výnimkou úrazu utrpeného za okolností uvedených v § 19 ods. 2, alebo
- d) 2 800 Kčs.

(2) Zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) patrí aj nad sumy uvedené v odseku 1 písm. c) a d), najviac však do sumy 3 250 Kčs mesačne.

(3) Ustanovenie § 24 ods. 5 o najvyššej percentnej výmere dôchodku platia obdobne.

§ 32

Najnižšia výmera invalidného dôchodku

Invalidný dôchodok je najmenej 550 Kčs mesačne.

§ 33

Invalidný dôchodok v mimoriadnych prípadoch

(1) Občan má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, keď sa stal invalidným a získal dobu zamestnania potrebnú pre nárok na invalidný dôchodok v ktoromkoľvek období 10 rokov dokončenom po vzniku invalidity; u občana mladšieho ako 24 rokov je potrebná doba dva roky.

(2) Občan má nárok na invalidný dôchodok aj vtedy, ak sa stal invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí návšteva základnej školy, nemohol byť preto zamestnaný vôbec alebo po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok a dosiahol vek 18 rokov.

§ 34**Invalidný dôchodok v súvislosti s plnením úloh v ozbrojených silách**

(1) Nárok na invalidný dôchodok má aj

- a) občan, ktorý sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých v čase, keď vykonával službu v ozbrojených silách, s výnimkou služby vojaka z povolania,
- b) pomocník Pohraničnej stráže, člen Pomocnej stráže Verejnej bezpečnosti, občan povolaný na osobné úkony podľa predpisov o obrane Československej socialistickej republiky a účastník civilnej obrany, prípravy na obranu Československej socialistickej republiky⁶⁾ alebo brannej výchovy,⁷⁾ ak sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých v čase plnenia svojich úloh, alebo
- c) občan, ktorý nevykonáva službu v ozbrojených silách a stal sa invalidným následkom úrazu, ktorý bez jeho zavinenia spôsobil bojový prostriedok.

(2) Podmienka doby zamestnania potrebnej pre nárok na invalidný dôchodok sa pre nárok podľa odseku 1 považuje vždy za splnenú.

(3) Pre výšku invalidného dôchodku podľa odsekov 1 a 2 platia § 30 ods. 1 až 6 a § 31. Ak ide však o občana uvedeného v odseku 1 písm. a), ktorý sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby v ozbrojených silách alebo v priamej súvislosti s ním, a občana uvedeného v odseku 1 písm. b), ktorý sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri plnení svojich úloh alebo v priamej súvislosti s ním, vymeria sa invalidný dôchodok vo výške ustanovenej pre prípad invalidity následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie.

(4) Občanovi uvedenému v odseku 1 písm. c) patrí invalidný dôchodok od dovŕšenia veku 18 rokov.

Nové vymeranie invalidného dôchodku**§ 35**

(1) Ak je požívateľ invalidného dôchodku po vzniku nároku na tento dôchodok zamestnaný aspoň päť rokov, vymeria sa mu na jeho žiadosť invalidný dôchodok znova. Do doby piatich rokov zamestnania sa nezapočítavajú náhradné doby a neprihliada sa na zárobky dosiahnuté v rokoch, z ktorých sa zistil priemerný mesačný zárobok, z ktorého sa vymeral invalidný dôchodok. Nové vymeranie dôchodku sa posudzuje ako vznik nároku ku dňu, od ktorého sa priznáva dôchodok; pritom sa však dôchodok prizná najskôr odo dňa podania žiadosti. Invalidný dôchodok možno novo vymerať iba raz; nemožno ho však novo vymerať, ak sa splnili podmienky nároku na starobný dôchodok alebo ak invalidný dôchodok už bol novovymeraný podľa predpisov platných po 31. decembri 1975.

(2) Podmienka trvania zamestnania po dobu piatich rokov sa považuje za splnenú, ak požívateľ invalidného dôchodku utrpel pracovný úraz, ktorý mu trvale znemožní výkon doterajšieho zamestnania.

§ 36

(1) Ak požívateľ invalidného dôchodku utrpí pracovný úraz, ktorý by rovnako založil invaliditu, alebo ak sa uňho dodatočne prejaví súvislosť jeho skôr vzniknutej invalidity s pracovným úrazom, považuje sa vznik nároku na dôchodok; invalidný dôchodok sa novo vymeria na základe žiadosti požívateľa dôchodku.

(2) Ak zanikla súvislosť invalidity s pracovným úrazom, vzniká od tohto dňa nárok na nový invalidný dôchodok, ak občan aj po zániku invalidity v súvislosti s pracovným úrazom je naďalej invalidný z iných príčin; podmienka potrebnej doby zamestnania sa považuje v tomto prípade vždy za splnenú.

Štvrtý diel

Čiastočný invalidný dôchodok

§ 37

Podmienky a výška nároku na čiastočný invalidný dôchodok

(1) Občan má nárok na čiastočný invalidný dôchodok, ak sa stal

- a) čiastočne invalidným a bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok alebo
- b) čiastočne invalidným následkom pracovného úrazu.

(2) Občan je čiastočne invalidný, ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je schopný vykonávať

- a) doterajšie alebo iné rovnako kvalifikované zamestnanie len na zvlášť uľahčených pracovných podmienok alebo
- b) len iné zamestnanie menej kvalifikované
a v dôsledku toho jeho zárobok podstatne poklesol.

(3) Občan je čiastočne invalidný aj vtedy, keď mu dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav značne sťažuje všeobecné životné podmienky, aj keď jeho zárobok podstatne nepoklesol; zdravotné postihnutie značne sťažujúce všeobecné životné podmienky vymedzí vykonávací predpis.

(4) Pre dobu zamestnania potrebnú pre nárok na čiastočný invalidný dôchodok obdobne platí § 29 ods. 3 až 5.

(5) Čiastočný invalidný dôchodok je polovica invalidného dôchodku.

(6) Čiastočný invalidný dôchodok občana, ktorého čiastočná invalidita je následkom pracovného úrazu, je polovica invalidného dôchodku, ktorý by mu patril pri pracovnom úraze.

§ 38

Čiastočný invalidný dôchodok v mimoriadnych prípadoch a v súvislosti s plnením úloh v ozbrojených silách

Občan má tiež nárok na čiastočný invalidný dôchodok, ak sa dostatočne invalidným stal za podmienok ustanovených v § 33 ods. 1 a v § 34 ods. 1 a 2; pre výšku čiastočného invalidného dôchodku v týchto prípadoch platí § 34 ods. 3 a 4 a § 37 ods. 5 a 6.

§ 39

Nové vymeranie čiastočného invalidného dôchodku

Pre nové vymeranie čiastočného invalidného dôchodku z dôvodov pracovného úrazu alebo súvislosti čiastočnej invalidity s pracovným úrazom obdobne platí § 36.

Piaty diel
Dôchodok za výsluhu rokov

Podmienky nároku na dôchodok za výsluhu rokov

§ 40

(1) Občan má nárok na dôchodok za výsluhu rokov, ak bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na tento dôchodok ako

- a) veliteľ lietadla, pilot, navigátor, palubný technik-inžinier, palubný mechanik, rádiotelegrafista, rádiotelefonista, palubný sprievodca a ak bol zamestnaný vo Zväze pre spoluprácu s armádou, aj výsadkár -inštruktor (ďalej len „výkonný letec“),
- b) vedúci letovej prevádzky vykonávajúci zamestnanie II. pracovnej kategórie v organizáciách v pôsobnosti federálnych ministerstiev dopravy a spojov a národnej obrany (ďalej len „vedúci letovej prevádzky“) alebo
- c) umelec v pracovnom pomere uvedený v odseku 2 a skončil uvedené zamestnanie.

(2) Umelcom je na účely poskytovania dôchodku za výsluhu rokov

- a) sólista opery štátneho divadla, sólista hudobného divadla, dirigent a člen orchestra štátnej opernej scény, dirigent a člen štátneho symfonického orchestra a profesionálneho komorného súboru, profesionálny koncertný umelec-sólista, tanečný umelec (sólista baletu, choreograf, člen baletného zboru) štátneho divadla,
- b) dirigent, člen symfonického orchestra, vokálny sólista a tanečný umelec (sólista baletu, choreograf, člen baletného zboru) Armádneho umeleckého súboru kapitána Jána Nálepku,
- c) sólista pantomímy,
- d) artista, ktorého zamestnanie je zaradené do II. pracovnej kategórie,
- e) dirigent a člen orchestra inej než štátnej opernej scény a iného než štátneho symfonického orchestra určený ministerstvom kultúry republiky podľa umeleckej úrovne umelca a umeleckého telesa, ktorého bol členom,
- f) tanečný umelec (sólista baletu, choreograf, člen baletného zboru) a vokálny sólista reprezentačného umeleckého štátneho súboru určeného ministerstvom kultúry republiky.

§ 41

(1) Doba zamestnania potrebná pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov je

- a) 20 rokov zamestnania sólistu baletu, choreografa alebo artistu,
- b) 22 rokov zamestnania člena baletného zboru,
- c) 25 rokov zamestnania sólistu opery, hudobného divadla alebo
- d) 25 rokov zamestnania výkonného letca,
- e) 25 rokov zamestnania vedúceho letovej prevádzky,
- f) 30 rokov zamestnania dirigenta, člena orchestra, vokálneho sólistu, člena profesionálneho komorného súboru alebo koncertného umelca -sólistu.

(2) Doba zamestnania výkonného letca sa započítava do doby zamestnania potrebnej pre nárok na dôchodok za výsluhu rokov podľa počtu nalietaných hodín v tomto zamestnaní ustanoveného vykonávacím predpisom jedenaplnásobne alebo dvojnásobne.

(3) Pri prestupe umelca do iného odboru umeleckej činnosti s dlhšou dobou zamestnania potrebnou na nárok na dôchodok za výsluhu rokov sa do tejto dlhšej doby započítava aj doba zamestnania v doterajšom odbore.

§ 42

Výška dôchodku za výsluhu rokov

(1) Dôchodok za výsluhu rokov tvorí 50 % priemerného mesačného zárobku.

(2) Dôchodok za výsluhu rokov výkonného letca a vedúceho letovej prevádzky sa zvyšuje od 26. roka zamestnania o 3 % priemerného mesačného zárobku za každý ďalší rok ich zamestnania až do výšky 75 % priemerného mesačného zárobku, ak ide o výkonného letca, alebo až do výšky 70 %, ak ide o vedúceho letovej prevádzky.

(3) Výkonnému letcovi, ktorý po vzniku nároku na dôchodok za výsluhu rokov o priznanie tohto dôchodku nepožiadaval a je ďalej zamestnaný ako vedúci letovej prevádzky, sa doba tohto zamestnania započítava pre zvýšenie nároku na dôchodok za výsluhu rokov výkonného letca, ale len do výšky 70 % priemerného mesačného zárobku.

§ 43

Priemerný mesačný zárobok

Pri zisťovaní priemerného mesačného zárobku pre výšku dôchodku za výsluhu rokov sa započítavajú iba hrubé zárobky dosiahnuté v zamestnaní zakladajúcom nárok na tento dôchodok; doba iného zamestnania sa nezahŕňa do rozhodného obdobia, z ktorého sa zisťuje priemerný mesačný zárobok.

§ 44

Súbeh dôchodku za výsluhu rokov s príjmom zo zárobkovej činnosti

(1) Ak je požívateľ dôchodku za výsluhu rokov zárobkove činný, kráti sa dôchodok za výsluhu rokov o sumu, o ktorú úhrn dôchodku za výsluhu rokov a priemeru hrubých príjmov zo zárobkovej činnosti prevyšuje priemerný mesačný zárobok neobmedzený podľa § 12 ods. 6.

(2) Určenie príjmu zo zárobkovej činnosti a spôsob krátenia dôchodku za výsluhu rokov s týmto príjmom ustanoví vykonávací predpis.

Šiesty diel

Vdovský dôchodok

Podmienky nároku na vdovský dôchodok

§ 45

Vdova má nárok na vdovský dôchodok po manželovi, ktorý

- a) splnil ku dňu smrti podmienky pre nárok na starobný dôchodok alebo splnil ku dňu smrti podmienku doby zamestnania potrebnej pre nárok na invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov alebo zomrel následkom pracovného úrazu, prípadne úrazu alebo ochorenia uvedeného v § 34 alebo
- b) bol požívateľom starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov.

§ 46

(1) Vdova má nárok na vdovský dôchodok po dobu jedného roka od smrti manžela.

(2) Po uplynutí doby uvedenej v odseku 1 má vdova nárok na vdovský dôchodok, ak

- a) je invalidná,
- b) stará sa aspoň o jedno nezaopatrené dieťa,
- c) vychovala aspoň tri deti,
- d) dosiahla vek 45 rokov a vychovala dve deti,
- e) dosiahla vek 50 rokov alebo
- f) dosiahla vek aspoň 40 rokov ku dňu smrti manžela, ktorý zomrel následkom pracovného úrazu utrpeného pri plnení pracovných úloh v zamestnaní I. pracovnej kategórie za okolností uvedených v § 19 ods. 1 alebo ktorý zomrel za okolností uvedených v § 34 ods. 3 v druhej vete.

(3) Dieťaťom podľa odseku 2 písm. b) až d) sa rozumie dieťa, ktoré má alebo by malo po zomretom manželovi nárok na sirotsky dôchodok, a dieťa, ktoré bolo v rodine zomretého vychovávané, ak ide o vlastné (osvojené) dieťa vdovy alebo ak bolo dieťa aspoň jedným z nich prevzaté do dňa smrti manžela do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov na základe rozhodnutia príslušného orgánu.

(4) Nárok na vdovský dôchodok vznikne znova, ak

- a) sa splní niektorá z podmienok uvedených v odseku 2 písm. a), c) až e) do dvoch rokov po zániku predošlého nároku na vdovský dôchodok alebo do piatiach rokov, ak ide o nárok na vdovský dôchodok po manželovi, ktorý zomrel za okolností uvedených v odseku 2 písm. f), alebo
- b) vdova sa znova začne starať aspoň o jedno nezaopatrené dieťa.

(5) Vdova, ktorá nežila s manželom dlhší čas pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorej manželstvo prestalo plniť svoju spoločenskú funkciu, má nárok na vdovský dôchodok, len ak mala v čase smrti manžela voči nemu nárok na výživné.

(6) Na vdovský dôchodok má nárok aj rozvedená žena, ak bola v čase smrti bývalého manžela odkázaná na príspevok na výživu, ktorý jej bol povinný bývalý manžel poskytovať.

(7) Nárok na vdovský dôchodok zaniká vydajom.

§ 47

Výška vdovského dôchodku

(1) Vdovský dôchodok tvorí 60% starobného, invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, na ktorý mal alebo by mal nárok manžel v čase smrti; pri splnení podmienok nároku na dva dôchodky sa vdovský dôchodok vypočítava z vyššieho dôchodku.

(2) Vdovský dôchodok po požívateľovi čiastočného invalidného dôchodku, ktorý nebol zamestnaný, sa vymeriava z invalidného dôchodku, na ktorý by mal požívateľ čiastočného invalidného dôchodku nárok v čase smrti.

(3) Vdovský dôchodok po požívateľovi invalidného dôchodku sa na žiadosť vymeria z invalidného dôchodku, na ktorý mal požívateľ tohto dôchodku nárok pri novom vymeraní; za deň vzniku nároku na nové vymeranie invalidného dôchodku sa v tomto prípade považuje deň smrti dôchodcu.

(4) Vdovský dôchodok je najmenej 450 Kčs mesačne; nesmie však presiahnuť výšku dôchodku zomretého, z ktorého sa vdovský dôchodok vymeral.

(5) Vdovský dôchodok vdovy, ktorá nežila s manželom v čase jeho smrti v spoločnej domácnosti, a rozvedenej ženy nesmie byť vyšší ako výživné, prípadne príspevok na výživu; ustanovenie odseku 4 o najnižšej výmere vdovského dôchodku tu neplatí.

(6) Ak majú nárok na vdovský dôchodok vdova i rozvedená žena, nesmie úhrn ich vdovských dôchodkov prevyšovať dôchodok zomretého; pokiaľ by úhrn bol vyšší, znižujú sa tieto dôchodky pomerne.

§ 48

Súbeh vdovského dôchodku s príjmom zo zárobkovej činnosti

(1) Ak je vdova zárobkovo činná, kráti sa vdovský dôchodok o polovicu sumy, o ktorú úhrn vdovského dôchodku a priemeru hrubých príjmov zo zárobkovej činnosti dosiahnutých za obdobie nepresahujúce 12 kalendárnych mesiacov prevyšuje sumu 1 500 Kčs mesačne; po uplynutí tohto obdobia sa výška kráteného dôchodku podľa skutočne dosiahnutých zárobkov spätne neupravuje.

(2) Určenie príjmu zo zárobkovej činnosti a spôsob krátenia vdovského dôchodku pri súbehu s týmto príjmom ustanoví vykonávací predpis.

(3) Vdovský dôchodok sa nekráti zárobkovo činnnej vdove

- a) po dobu jedného roka od smrti manžela,
- b) ktorá sa stará aspoň o jedno nezaopatrené dieťa alebo
- c) ktorá dosiahla vek 65 rokov.

Siedmy diel

Sirotský dôchodok

§ 49

Podmienky nároku na sirotský dôchodok

(1) Na sirotský dôchodok má nárok nezaopatrené dieťa, ak zomrel rodič (osvojiteľ) dieťaťa alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, pokiaľ bolo dieťa v čase jeho smrti naňho prevažne odkázané výživou, ktorú zo závažných príčin nemohli zabezpečiť jeho rodičia.

(2) Za nezaopatrené dieťa sa na účely tohto zákona považuje dieťa do skončenia povinnej školskej dochádzky a potom, najdlhšie však do 26.roka veku,

- a) ak sa sústavne pripravuje na budúce povolanie štúdiom alebo predpísaným výcvikom,
- b) ak sa nemôže sústavne pripravovať na budúce povolanie alebo byť zamestnané pre chorobu,
- c) ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné sústavne sa pripravovať na budúce povolanie alebo je schopné sa naň pripravovať iba za mimoriadnych podmienok alebo
- d) ak pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je neschopné vykonávať sústavné zamestnanie alebo výkon takého zamestnania by vážne zhoršil jeho zdravotný stav.

(3) Nárok na sirotský dôchodok nevznikne dieťaťu v pestúnskej starostlivosti po pestúnovi alebo jeho manželovi. Nárok na sirotský dôchodok zaniká osvojením dieťaťa; nárok sa obnovuje zrušením osvojenia.

§ 50**Výška sirotského dôchodku**

(1) Sirotský dôchodok jednostranne osirelého dieťaťa tvorí 30% a obojstranne osirelého dieťaťa 50% starobného, invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, na ktorý mal alebo by mal zomretý nárok v čase smrti. Ustanovenia § 47 ods. 1 časti vety za bodkočiarkou a ods. 2 a 3 tu platia obdobne.

(2) Sirotský dôchodok jednostranne osirelého dieťaťa je najmenej 400 Kčs mesačne a sirotský dôchodok obojstranne osirelého dieťaťa najmenej 600 Kčs mesačne.

(3) Ak ide o viac detí, nesmie byť sirotský dôchodok žiadneho z nich nižší ako pomerný diel pripadajúci na jedno dieťa z úhrnu výchovného patriaceho k dôchodku.

Ôsmy diel**Dôchodok manželky****§ 51**

(1) Na dôchodok manželky má nárok manželka občana, ktorý bol zamestnaný po dobu potrebnú pre nárok na starobný, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, alebo používateľa starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov, ak nie je zárobkove činná, nemá nárok na iný dôchodok a

a) dosiahla vek 65 rokov alebo

b) je invalidná.

Dôchodok manželky patrí len po dobu, po ktorú trvá manželstvo.

(2) Dôchodok manželky je 200 Kčs mesačne.

Deviaty diel**Sociálny dôchodok****§ 52**

(1) Sociálny dôchodok sa môže priznať občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené, ak

a) dosiahol vek 65 rokov alebo

b) je invalidný.

(2) Sociálny dôchodok sa môže priznať až do výšky 1 000 Kčs mesačne, ak je jediným zdrojom príjmu dôchodcu; ak dôchodca má aj iný dôchodok alebo príjem, môže sa sociálny dôchodok priznať do takej výšky, aby úhrn sociálneho dôchodku a iného dôchodku alebo príjmu bol 1 000 Kčs mesačne. Ak je na dôchodok odkázaný aj rodinný príslušník dôchodcu uvedený v § 54 ods. 8, môže sa tento dôchodok priznať až do výšky 1 700 Kčs mesačne; ak dôchodca alebo taký rodinný príslušník má iný dôchodok alebo príjem, môže sa sociálny dôchodok priznať do takej výšky, aby úhrn sociálneho dôchodku a iného dôchodku alebo príjmu bol 1 700 Kčs mesačne. Ak podmienky pre priznanie sociálneho dôchodku spĺňajú obaja manželia (druh a družka), možno sociálny dôchodok priznať iba manželovi (druhovi), a to až do výšky rozdielu medzi sumou 1 700 Kčs mesačne a úhrnom dôchodkov a iných príjmov oboch manželov (druha a družky).

(3) Sociálny dôchodok nepatrí od štvrtej splátky dôchodku po dni umiestnenia v ústave sociálnej starostlivosti, ak ide o celoročný alebo týždenný pobyt v psychiatrickej liečebni alebo v liečebni pre dlhodobu chorých.

Jedenásty diel
Spoločné ustanovenia pre dôchodky

§ 54

Úprava dôchodkov, ktoré sú jediným zdrojom príjmu

(1) Ak je starobný, invalidný, vdovský alebo sirotský dôchodok obojstranne osirelého dieťaťa jediným zdrojom príjmu dôchodcu a nedosahuje sumu 1 000 Kčs mesačne, zvyšuje sa na túto sumu; ak dôchodca má aj iný dôchodok alebo príjem a úhrn dôchodkov a iného príjmu nedosahuje sumu 1 000 Kčs mesačne, zvyšuje sa dôchodok tak, aby bol tento úhrn 1 000 Kčs mesačne.

(2) Ak je na starobný alebo invalidný dôchodok, ktorý nedosahuje sumu 1 700 Kčs mesačne, odkázaný aj rodinný príslušník dôchodcu, zvyšuje sa na túto sumu; ak dôchodca alebo taký rodinný príslušník má aj iný dôchodok alebo príjem a úhrn dôchodkov a iných príjmov nedosahuje sumu 1 700 Kčs mesačne, zvyšuje sa dôchodok tak, aby bol tento úhrn 1 700 Kčs mesačne. Ak podmienky zvýšenia dôchodku spĺňajú obaja manželia, zvýši sa iba dôchodok patriaci manželovi, a to o rozdiel medzi sumou 1 700 Kčs a úhrnom dôchodkov a iných príjmov manželov.

(3) Starobný a invalidný dôchodok podľa odsekov 1 a 2 sa zvyšuje aj nad najvyššie percentné výmery týchto dôchodkov.

(4) Dôchodok sa podľa odsekov 1 až 3 zvyšuje iba vtedy, keď si dôchodca, ktorý nie je požívateľom starobného alebo invalidného dôchodku, pre starobu, zdravotný stav alebo iné vážne dôvody nemôže zvýšiť životnú úroveň vlastnou prácou; to obdobne platí aj pre rodinného príslušníka dôchodcu.

(5) Pri zvýšení dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu sa neprihliada na príjem zo zárobkovej činnosti dôchodcu staršieho ako 70 rokov a jeho rodinného príslušníka staršieho ako 70 rokov alebo z pracovnej činnosti nepresahujúcej 60 pracovných dní v kalendárnom roku. Vykonávací predpis ustanoví, čo sa rozumie príjmom dôchodcu a jeho rodinného príslušníka.

(6) Zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu sa nezapočítava do výšky dôchodku rozhodnej pre výpočet iných dôchodkov.

(7) Občanovi, ktorí neplní vyživovaciu povinnosť a je umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti, ak ide o celoročný alebo týždenný pobyt, v psychiatrickej liečebni alebo v liečebni pre dlhodobo chorých, nepatrí zvýšenie dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu od štvrtej splátky dôchodku po dni umiestnenia.

(8) Za rodinných príslušníkov dôchodcu sa považujú, pokiaľ žijú s dôchodcom v spoločnej domácnosti a sú naňho odkázaní výživou,

- a) manželka (manžel),
- b) deti, vnuci a súrodenci za podmienok uvedených v § 49 ods. 2,
- c) rodičia, starí rodičia, svokor a svokra, zať a nevesta,
- d) sestra alebo dcéra ovdoveného, rozvedeného alebo slobodného dôchodcu, ktorá sa stará o jeho nezaopatrené dieťa vo veku do skončenia povinnej školskej dochádzky,
- e) družka (druh), pokiaľ žije s dôchodcom aspoň tri mesiace a nemá dôchodok ani iný príjem.

Súbeh nárokov na dôchodky a ich výplatu

§ 55

Ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu viacerých dôchodkov toho istého druhu alebo ak sú súčasne splnené podmienky nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov, vypláca sa iba jeden dôchodok, a to vyšší (najvyšší). Pri súčasnom splnení podmienok nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov, ale rovnakej výšky, vypláca sa dôchodok, ktorý si oprávnený zvolil. Dňom úpravy výplaty dôchodkov pre súbeh zanikajú nároky na dôchodky, ktoré sa nevyplácajú.

§ 56

(1) Ak sa súčasne splnili podmienky nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov a na výplatu vdovského a sirotského dôchodku, vypláca sa vyšší (najvyšší) dôchodok v plnej výške a ostatné dôchodky sa vyplácajú vo výške jednej polovice. Ak sa však súčasne splnili podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku zvýšeného za dobu ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok a na výplatu vyššieho vdovského dôchodku, odpočíta sa z výšky starobného dôchodku najskôr uvedené zvýšenie a zo zostávajúcej časti dôchodku sa vypláca jedna polovica; toto zvýšenie sa pripočíta k úhrnu takto určenej časti starobného dôchodku a vdovského dôchodku. Pri rovnakej výške dôchodkov sa vypláca vo výške jednej polovice vdovský alebo sirotský dôchodok; pri rovnakej výške vdovského a sirotského dôchodku sa vypláca vo výške jednej polovice dôchodok, ktorý si oprávnený zvolil.

(2) Najvyššie výmery úhrnu vyplácaných dôchodkov sú mesačne:

- a) 3 800 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. a),
- b) 3 250 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. b),
- c) 2 900 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. c), alebo
- d) 2 800 Kčs.

(3) Ak úhrn dôchodkov presahuje prípustnú najvyššiu výmeru uvedenú v odseku 2, zníži sa vdovský alebo sirotský dôchodok tak, aby úhrn dôchodkov tieto výmery nepresiahol, alebo sa uvedené dôchodky nevyplácajú.

(4) Pri úprave úhrnu vyplácaných dôchodkov podľa odsekov 2 a 3 sa neprihliada na sumu zvýšenia starobného dôchodku za dobu ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok; toto zvýšenie patrí aj nad najvyššie výmery uvedené v odseku 2 písm. b) až d), najviac však v takej sume, aby úhrn vyplácaných dôchodkov nepresiahol 3 800 Kčs mesačne.

(5) Najvyššie výmery uvedené v odseku 2 písm. c) a d) sa zvyšujú o sumu, o ktorú sa starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok zvyšuje za dobu zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach, najviac však do sumy 3 250 Kčs mesačne.

§ 57

Súbeh vdovského dôchodku s iným dôchodkom a príjmom zo zárobkovej činnosti

(1) Ak pracujúcej požívateľke vdovského dôchodku patrí starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, vykoná sa najskôr úprava podľa § 56 a vdovský dôchodok alebo jeho časť sa kráti pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti podľa § 48.

(2) Pri súbehu vyššieho vdovského dôchodku s nižším starobným, invalidným, čiastočným invalidným dôchodkom alebo dôchodkom za výsluhu rokov a so zárobkom nesmie byť úhrn vyplácaných dôchodkov po krátení nižší, než koľko by bol samotný starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, prípadne krátený podľa § 44.

§ 58

Súbeh československých dôchodkov a dôchodkov vyplácaných z cudziny

(1) Ak sa požívateľovi dôchodku vypláca súčasne z cudziny dôchodok rovnakého druhu z akéhokoľvek sociálneho zabezpečenia (poistenia, zaopatrenia), vypláca sa dôchodok z československého dôchodkového zabezpečenia znížený o sumu zodpovedajúcu zhodnoteniu doby zamestnania v cudzine ak nejde o doby uvedené v § 11 písm. b) alebo skutočnosti (napr. pracovný úraz, vojnové poškodenie) odškodnenej aj v cudzine. Suma, o ktorú sa dôchodok znižuje, nesmie presahovať výšku dôchodku vyplácaného z cudziny; ak ide o zníženie dôchodku v dôsledku zhodnotenia doby zamestnania v cudzine ak nejde o doby uvedené v § 11 písm. b), určuje sa suma zníženia podľa pomeru doby zamestnania v Československej socialistickej republike do vzniku nároku na dôchodok a v cudzine.

(2) Ak sa požívateľovi dôchodku vypláca súčasne z cudziny dôchodok iného druhu z akéhokoľvek sociálneho zabezpečenia (poistenia, zaopatrenia), vypláca sa dôchodok z československého dôchodkového zabezpečenia znížený o polovicu nižšieho dôchodku.

(3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia iba vtedy, keď medzinárodná zmluva neustanovuje inak.

(4) Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí môže po dohode s ostatnými zúčastnenými orgánmi ustanoviť, najmä z dôvodov medzištátnej vzájomnosti, odchýlky od ustanovení odsekov 1 a 2 v prospech požívateľov dôchodkov.

Dvanásty diel

Odchylné ustanovenia pre účastníkov odboja

§ 59

Skupiny účastníkov odboja

(1) Účastníkmi odboja sú občania, ktorí podľa potvrdenia príslušného vojenského orgánu spĺňajú podmienky ustanovené zákonom č. 255/1946 Zb. o príslušníkoch československej armády v zahraničí a o niektorých iných účastníkoch národného boja za oslobodenie v znení neskorších predpisov (ďalej len „účastníci odboja“). Pre účastníkov odboja a pozostalých po nich platia ostatné ustanovenia tohto zákona s odchýlkami ustanovenými v tomto diele.

(2) Účastníci odboja sa na účely dôchodkového zabezpečenia zaraďujú do štyroch skupín:

a) do I. skupiny sa zaraďujú účastníci odboja,

1. ktorých odbojová činnosť trvala aspoň štyri roky, ak v tomto čase aspoň šesť mesiacov
- vykonávali poľnú službu v ozbrojených útvaroch alebo
- boli väznení z dôvodov fašistickej perzekúcie,⁸⁾
2. ktorí aspoň dva roky vykonávali poľnú službu v ozbrojených útvaroch,
3. ktorí boli výkonnými letcami alebo parašutistami zhodenými alebo vysadenými v tyle nepriateľa,
4. ktorí zomreli v boji alebo v čase väznenia z dôvodov fašistickej perzekúcie alebo sa za uvedených okolností stali invalidnými alebo čiastočne invalidnými, pokiaľ táto invalidita trvá ku dňu vzniku nároku na dôchodok alebo

5. ktorých odbojová činnosť trvala nepretržite od roka 1939 do oslobodenia;
- b) do II. skupiny sa zaraďujú účastníci odboja,
1. ktorých odbojová činnosť trvala aspoň dva roky, ak v tomto čase aspoň tri mesiace
 - vykonávali poľnú službu v ozbrojených útvaroch alebo
 - boli väznení z dôvodov fašistickej perzekúcie,
 2. ktorí aspoň šesť mesiacov vykonávali poľnú službu v ozbrojených útvaroch alebo
 3. ktorých odbojová činnosť trvala aspoň štyri roky,
pokiaľ nespĺňajú podmienky zaradenia do I. skupiny;
- c) do III. skupiny sa zaraďujú účastníci odboja,
1. ktorí boli príslušníkmi ozbrojených útvarov⁹⁾ alebo boli väznení z dôvodov fašistickej perzekúcie alebo
 2. ktorých odbojová činnosť trvala aspoň rok,
pokiaľ nespĺňajú podmienky zaradenia do I. alebo II. skupiny;
- d) do IV. skupiny sa zaraďujú účastníci odboja,
1. ktorých odbojová činnosť trvala kratšie ako jeden rok alebo
 2. ktorí boli účastníkmi povstania v máji 1945,¹⁰⁾
pokiaľ nespĺňajú podmienky zaradenia do I., II. alebo III. skupiny;
- (3) Nároky účastníkov odboja z I. svetovej vojny a pozostalých po nich upravuje vykonávací predpis.

§ 60

Priemerný mesačný zárobok

Ak účastník odboja zmenil pre zdravotné postihnutie, ktoré utrpel v súvislosti s odbojovou činnosťou, svoje doterajšie zamestnanie, zisťuje sa jeho priemerný mesačný zárobok pre výpočet dôchodku, pokiaľ je to preňho výhodnejšie, z hrubých zárobkov rovnako kvalifikovaných zdravých pracovníkov z povolania, ktoré účastník odboja predtým vykonával.

§ 61

Vek potrebný pre nárok na starobný dôchodok

(1) Vek potrebný pre nárok na starobný dôchodok účastníka odboja I. a II. skupiny sa určí tak, že sa od veku 60 rokov u muža a veku 55 rokov u ženy odpočíta jeden rok za každý začatý rok odbojovej činnosti; potrebný vek však je najmenej 55 rokov u muža a 50 rokov u ženy, ak ide o účastníka odboja I. skupiny, a najmenej 57 rokov u muža a 52 rokov u ženy, ak ide o účastníka odboja II. skupiny.

(2) Vek potrebný pre nárok na starobný dôchodok účastníka odboja III. skupiny, ktorý bol aspoň šesť mesiacov väznený z dôvodov fašistickej perzekúcie, je 59 rokov u muža a 54 rokov u ženy.

(3) Vek potrebný pre nárok na starobný dôchodok účastníčky odboja je 55 rokov, pokiaľ ustanovenia odsekov 1 a 2 nie sú pre ňu výhodnejšie.

(4) Ak iné ustanovenia tohto zákona o veku potrebnom pre nárok na starobný dôchodok sú výhodnejšie, platia tieto ustanovenia.

§ 62**Vek potrebný pre nárok na pomerný starobný dôchodok**

(1) Vek potrebný pre nárok na pomerný starobný dôchodok účastníka odboja I. a II. skupiny sa určí tak, že sa od veku 65 rokov odpočíta jeden rok za každý začatý rok odbojovej činnosti; potrebný vek však je najmenej 60 rokov u účastníka odboja I. skupiny a 62 rokov, ak ide o účastníka odboja II. skupiny.

(2) Vek potrebný pre nárok na pomerný starobný dôchodok účastníčky odboja I. a II. skupiny, ktorá bola zamestnaná aspoň 20 rokov, sa určí tak, že sa od veku 60 rokov odpočíta jeden rok za každý začatý rok odbojovej činnosti; potrebný vek však je najmenej 55 rokov, ak ide o účastníčku odboja I. skupiny, a 57 rokov, ak ide o účastníčku odboja II. skupiny.

(3) Vek potrebný pre nárok na pomerný starobný dôchodok účastníka odboja III. skupiny, ktorý bol aspoň šesť mesiacov väznený z dôvodov fašistickej perzekúcie, je 64 rokov, a ak ide o ženu, ktorá bola zamestnaná aspoň 20 rokov, 59 rokov.

§ 63**Výška starobného a invalidného dôchodku**

(1) Základná výmera starobného a invalidného dôchodku tvorí pre účastníkov odboja skupiny

I.	60 %
II.	55 %
III. a IV.	50% priemerného mesačného zárobku.

(2) Ustanovenia § 22 ods. 2 a 4 a § 30 ods. 3 a 5 platia s tým, že

- a) percentné zvýšenie základnej výmery za každý rok zamestnania patrí účastníkom odboja I. a II. skupiny od 21. roku zamestnania,
- b) obmedzenie percentného zvýšenia na 25% priemerného mesačného zárobku platí iba pre účastníkov odboja II., III. a IV. skupiny, pokiaľ nie sú pre nich výhodnejšie iné ustanovenia tohto zákona.

(3) Za každý začatý rok odbojovej činnosti sa zvyšuje starobný a invalidný dôchodok účastníka odboja skupiny mesačne o Kčs

Zvýšenie dôchodku o tieto sumy patrí aj nad hranice ustanovené v odseku 2.

(4) Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok účastníka odboja, ktorého invalidita alebo čiastočná invalidita vznikla v súvislosti s odbojovou činnosťou, sa posudzuje podľa ustanovení o invalidnom a čiastočnom invalidnom dôchodku pri pracovnom úraze. Súvislosť invalidity alebo čiastočnej invalidity s účasťou v odboji sa predpokladá, ak nie je povahou prípadu vylúčená.

§ 64**Najvyššia a najnižšia výmera starobného a invalidného dôchodku**

(1) Najvyššia výmera starobného a invalidného dôchodku účastníka odboja je 3 800 Kčs mesačne.

(2) Najnižšia výmera starobného a invalidného dôchodku je, ak ide o účastníka odboja skupiny mesačne Kčs

(3) Najnižšia výmera čiastočného invalidného dôchodku účastníka odboja je polovica najnižšej výmery invalidného dôchodku.

(4) Najvyššia percentná výmera starobného a invalidného dôchodku účastníka odboja tvorí 100% priemerného mesačného zárobku uvedeného v § 24 ods. 5; to však neplatí, ak ide o starobný alebo invalidný dôchodok patriaci v najnižšej výmere.

(5) Najvyššie výmery úhrnov, vyplácaných dôchodkov sú 3 800 Kčs mesačne, ak je jedným z vyplácaných dôchodkov starobný, invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok účastníka odboja.

§ 65

Vdovský dôchodok účastníčky odboja a dôchodky pozostalých po účastníkoch odboja

(1) Vdove po účastníkovi odboja patrí vdovský dôchodok, ak sa splní niektorá z podmienok ustanovených v § 46 ods. 2 písm. a), c) až e), aj po uplynutí dvoch rokov po zániku predošlého nároku na vdovský dôchodok.

(2) Najnižšia výmera vdovského dôchodku vdovy po účastníkovi odboja I. skupiny je 1 300 Kčs mesačne, po účastníkovi odboja II. skupiny 1 100 Kčs mesačne a po účastníkovi odboja III. a IV. skupiny 1 070 Kčs mesačne. Ustanovenia § 47 ods. 5 a 6 platia pritom aj tu.

(3) Ak ide o účastníčku odboja, ktorá nemá príjem zo zamestnania alebo z inej zárobkovej činnosti a poberá len vdovský dôchodok alebo vdovský a čiastočný invalidný dôchodok, je najnižšou výmerou vdovského dôchodku alebo úhrnu dôchodkov suma uvedená v § 64 ods. 2 podľa toho, do ktorej skupiny účastníkov odboja je zaradená.

(4) Vdovský dôchodok sa vdove zárobkove činnej nekráti, ak ide o účastníčku odboja alebo vdovu po účastníkovi odboja.

(5) Najnižšia výmera starobného alebo invalidného dôchodku vdovy po účastníkovi odboja, ktorá nemá nárok na vdovský dôchodok, je 1 300 Kčs mesačne, ak ide o vdovu po účastníkovi odboja I. skupiny, 1 100 Kčs mesačne, ak ide o vdovu po účastníkovi odboja II. skupiny, a 1 070 Kčs mesačne, ak ide o vdovu po účastníkovi odboja III. a IV. skupiny.

(6) Najnižšia výmera sirotského dôchodku jednostranne osirelého dieťaťa po účastníkovi odboja je 600 Kčs mesačne a sirotského dôchodku obojstranne osirelého dieťaťa po účastníkovi odboja 800 Kčs mesačne.

§ 66

Výška sociálneho dôchodku

(1) Ak sa účastníkovi odboja prizná sociálny dôchodok, poskytuje sa účastníkovi odboja skupiny vo výške Kčs mesačne

(2) Ak sa vdove po účastníkovi odboja prizná sociálny dôchodok, poskytuje sa najmenej vo výške ustanovenej v § 65 ods. 2.

§ 67

Výška dôchodkov rodičov účastníka odboja

Ak sa rodičom účastníka odboja, ktorý v súvislosti s odbojovou činnosťou padol, bol popravený alebo zomrel vo väzení, poskytuje starobný, invalidný, vdovský alebo sociálny dôchodok, patrí tento dôchodok, ak ide o jednotlivca, najmenej vo výške 1 000 Kčs mesačne, a ak ide o manželskú dvojicu, najmenej vo výške 1 700 Kčs mesačne. Pri úhrne dôchodkov patriacich rodičovi (rodičom)

sa zvýšenie prizná k vyššiemu (najvyššiemu) dôchodku tak, aby úhrn dôchodkov dosiahol sumu 1 000 Kčs mesačne, prípadne 1 700 Kčs mesačne.

§ 68

Úprava dôchodkov, ktoré sú jediným zdrojom príjmu

(1) Ak je vdovský dôchodok vdovy po účastníkovi odboja jediným zdrojom príjmu vdovy a nedosahuje sumu 1 100 Kčs mesačne, zvyšuje sa na túto sumu. Ustanovenia § 54 ods. 1 časti vety za bodkočiarkou a ods. 4 platia obdobne.

(2) Ak dôchodok (úhrn dôchodkov) nedosahuje sumu 1 800 Kčs mesačne a je jediným zdrojom príjmu dôchodku a jeho rodinného príslušníka, z ktorých jeden je účastníkom odboja, zvyšuje sa dôchodok (úhrn dôchodkov) na túto sumu. Ustanovenia § 54 ods. 2 a 4 platia obdobne.

§ 69

Dôchodok, prípadne úhrn dôchodkov účastníka odboja spolu so zvýšením dôchodku pre bezvládnosť nesmie presiahnuť mesačne sumu uvedenú v § 70 ods. 2 písm. a).

TRETIA HLAVA

ZVÝŠENIE DÔCHODKU PRE BEZVLÁDNOSŤ

§ 70

(1) Ak je dôchodca trvale tak bezvládný, že potrebuje, aby ho ošetrovala a obsluhovala iná osoba, zvyšuje sa mu dôchodok, prípadne úhrn dôchodkov

- a) pri čiastočnej bezvládnosti o 200 Kčs mesačne,
- b) pri prevažnej bezvládnosti o 400 Kčs mesačne,
- c) pri úplnej bezvládnosti o 600 Kčs mesačne.

(2) Dôchodok, prípadne úhrn dôchodkov spolu so zvýšením dôchodku pre bezvládnosť nesmie presiahnuť mesačne sumu

- a) 3 800 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. a),
- b) 3 250 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. b),
- c) 2 900 Kčs, ak ide o občana uvedeného v § 31 ods. 1 písm. c), alebo
- d) 2 800 Kčs.

(3) Sirotský dôchodok sa pre bezvládnosť zvyšuje najskôr od siedmeho roka veku dieťaťa.

(4) Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť sa nevypláca, ak je dôchodca prijatý do ústavného zariadenia liečebno-preventívnej starostlivosti alebo umiestnený v ústave sociálnej starostlivosti s týždenným alebo celoročným pobytom, prípadne v internátnej škole, začínajúc štvrtou mesačnou splátkou dôchodku splatnou po dni prijatia alebo umiestnenia.

ŠTVRTÁ HLAVA

VÝCHOVNÉ K DÔCHODKOM A PRÍPLATOK K VÝCHOVNÉMU

§ 71

(1) Výchovné patrí na každé dieťa

- a) požívateľovi starobného, invalidného dôchodku, dôchodku za výsluhu rokov alebo sociálneho dôchodku,

b) požívateľke vdovského dôchodku, pokiaľ nie je zúčastnená na nemocenskom zabezpečení a má v priamom zaopatrení aspoň jedno dieťa vo veku do troch rokov, alebo dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť.

(2) Dieťaťom podľa odseku 1 sa rozumie

- a) vlastné (osvojené) dieťa dôchodcu,
- b) dieťa, ktoré dôchodca prevzal do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, pokiaľ dieťa je naňho prevažne odkázané výživou, ktorú dieťaťu zo závažných príčin nemôžu zabezpečiť jeho rodičia, a
- c) dieťa, ktoré dôchodca prevzal do pestúnskej starostlivosti ak dieťa spĺňa podmienky uvedené v § 49 ods. 2.

(3) Výchovné nepatrí na dieťa, ktorému sa poskytuje invalidný dôchodok.

(4) Výchovné je mesačne
na jedno dieťa 200 Kčs,

na dve deti 650 Kčs,

na tri deti 1 200 Kčs,

na štyri deti 1 720 Kčs

a zvyšuje sa na každé dieťa o 350 Kčs mesačne. Výška výchovného na jedno dieťa požívateľa invalidného dôchodku je 250 Kčs mesačne.

(5) Ak ide o nezaopatrené dieťa staršie ako jeden rok, ktoré je dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžaduje mimoriadnu starostlivosť, poskytuje sa k výchovnému príplatok

a) 500 Kčs mesačne, alebo

b) 700 Kčs, ak ide o dieťa, ktoré vyžaduje mimoriadnu starostlivosť, zvlášť náročnú.

Podmienkou je, že dieťa nie je umiestnené v zariadení s týždenným alebo celoročným pobytom pre také deti, a ak ide o príplatok podľa ustanovenia písmena b), ani v zariadení s dennou dochádzkou. Príplatok podľa ustanovenia písmena a) patrí, ak dieťa nespĺňa podmienky pre príplatok podľa ustanovenia písmena b) len preto, že je umiestnené v zariadení s dennou dochádzkou.

(6) Ak majú nárok na výchovné na to isté nezaopatrené dieťa niekoľkí požívateľia dôchodkov, patrí výchovné tomu, kto má nárok na vyššie výchovné, a pri nároku na výchovné v rovnakej výške tomu, kto má dieťa v priamom zaopatrení. Ak je táto podmienka splnená u niekoľkých požívateľov dôchodkov, a ak sa nedohodnú komu z nich sa má výchovné poskytovať, patrí prednostne matke.

(7) Ak je dieťa v priamom zaopatrení iného občana než požívateľa dôchodku, ktorému sa výchovné priznalo, vypláca sa výchovné tomu občanovi; výchovné na dieťa, ktoré je v zaopatrení ústavu (zariadenia) pre starostlivosť o deti alebo o mládež s celoročným alebo týždenným pobytom z iných dôvodov než z dôvodov liečenia, prípadne z dôvodov plnenia povinnej školskej dochádzky alebo prípravy na budúce povolanie, sa vypláca tomuto ústavu. Osobitné predpisy upravujú výplatu výchovného miestnemu národnému výboru, ak nie je o dieťa riadne postarané.¹¹⁾

(8) Ak sa výchovné na viac detí toho istého oprávneného má vyplácať rôznym príjemcom, rozdelí sa celková suma pripadajúca na všetky deti rovnakou pomernou časťou na každé dieťa.

PIATA HLAVA
ĎALŠIE DÁVKY POSKYTOVANÉ DÔCHODCOM

§ 72

(1) Kúpeľná starostlivosť, podpora pri narodení dieťaťa a pohrebné sa poskytujú požívateľom dôchodkov a ich rodinným príslušníkom uvedeným v § 54 ods.8 za podmienok a vo výške ako pracujúcim v pracovnom pomere podľa predpisov o nemocenskom poistení, pokiaľ sa splnili podmienky ich poskytnutia v čase trvania nároku na dôchodok alebo v ochrannnej lehote a ak ich nemožno poskytnúť podľa predpisov o nemocenskom poistení alebo iných predpisov nemocenského zabezpečenia.

(2) Ochranná lehota je 42 dní odo dňa, ktorým zanikol nárok na dôchodok. U žien, ktorým zanikol nárok na dôchodok v čase tehotenstva, je ochranná lehota šesť mesiacov.

TRETIA ČASŤ
SOCIÁLNA STAROSTLIVOSŤ

PRVÁ HLAVA
ROZSAH SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI

§ 73

(1) Sociálnou starostlivosťou zabezpečuje štát pomoc občanom, ktorých životné potreby nie sú dostatočne zabezpečené príjmami z pracovnej činnosti, dávkami dôchodkového alebo nemocenského zabezpečenia, prípadne inými príjmami, a občanom, ktorí ju potrebujú vzhľadom na svoj zdravotný stav alebo vek alebo ktorí bez pomoci spoločnosti nemôžu prekonať ťažkú životnú situáciu alebo nepriaznivé životné pomery.

(2) V oblasti sociálnej starostlivosti štát zabezpečuje poradenskú a výchovnú činnosť, najmä výchovu k zodpovednému rodičovstvu, k upevňovaniu rodinných vzťahov a k vzájomnej pomoci medzi občanmi, predovšetkým k pomoci občanom ťažko zdravotne postihnutým a starým občanom, a poskytuje ďalšie dávky a služby.

(3) Pri plnení úloh sociálnej starostlivosti štátne orgány úzko spolupracujú so spoločenskými a inými organizáciami.

(4) Organizácie umožňujú svojim bývalým pracovníkom (členom výrobných družstiev a členov jednotných roľníckych družstiev), ktorí odišli do starobného alebo invalidného dôchodku, účasť na kultúrnych, spoločenských, rekreačných a iných akciách organizácie a na závodnom stravovaní, pokiaľ ich organizácia poskytuje svojim pracovníkom (členom).

(5) Sociálna starostlivosť zahŕňa najmä starostlivosť

- a) o rodinu a deti,
- b) o občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách a členov ich rodín,
- c) o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou,
- d) o občanov ťažko zdravotne postihnutých,
- e) o starých občanov,
- f) o občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,
- g) o občanov spoločensky neprispôsobených.

(6) V rámci sociálnej starostlivosti sa poskytujú najmä tieto dávky a služby:

- a) peňažné dávky,
- b) vecné dávky,
- c) výchovná a poradenská starostlivosť,
- d) sociálno-právna ochrana,
- e) pracovná rehabilitácia,
- f) ústavná sociálna starostlivosť,
- g) starostlivosť v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti,
- h) opatrovateľská služba,
- i) stravovanie,
- j) kultúrna a rekreačná starostlivosť,
- k) mimoriadne výhody pre niektoré skupiny občanov ťažko zdravotne postihnutých,
- l) bezúročné pôžičky.

§ 73a

(1) Sociálne služby môžu poskytovať aj organizácie a občania.

(2) Štát môže organizáciám a občanom poskytujúcim sociálne služby poskytovať príspevky na úhradu nákladov za tieto služby; v týchto prípadoch majú príslušné orgány sociálneho zabezpečenia právo kontrolovať hospodárenie s poskytnutými príspevkami a požadovať vyúčtovanie a právo na vrátenie poskytnutých príspevkov, ak boli použité v rozpore s účelom, na ktorý sa poskytli.

(3) Príslušné štátne orgány majú právo sledovať úroveň poskytovaných sociálnych služieb a dodržiavanie nevyhnutných, najmä zdravotníckych a hygienických podmienok, a ukladať opatrenia na odstránenie zistených závad.

DRUHÁ HLAVA STAROSTLIVOSŤ O RODINU A DETI

§ 74

Pomoc rodinám s deťmi

(1) Príslušné štátne orgány poskytujú na zabezpečenie životných potrieb nezaopatreným deťom, ich rodičom, najmä osamelým matkám (otcom) starajúcim sa o nezaopatrené deti, ženám v čase tehotenstva a prípadne ďalším občanom, ktorí majú v priamej starostlivosti nezaopatrené dieťa, služby a dávky sociálnej starostlivosti, a to najmä príspevok na výživu dieťaťa, vdovecký príspevok, príspevok na rekreáciu detí dôchodcu a ďalšie peňažné dávky, vecné dávky, opatrovateľskú službu a starostlivosť v zariadeniach sociálnej starostlivosti.

(2) Príslušné štátne orgány v spolupráci so školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami pripravujú deti a mládež poradenskou a výchovnou činnosťou na manželstvo a zodpovedné rodičovstvo, napomáhajú vytvárať priaznivé vzťahy v rodinách ohrozených rozvratom a prispievajú k prekonávaniu dôsledkov tohto rozvratu. Na plnenie týchto úloh zriaďujú príslušné štátne orgány aj manželské a predmanželské poradne. Príslušné štátne orgány zisťujú prípady ohrozeného alebo narušeného vývoja detí, pôsobia na odstránenie jeho príčin a dôsledkov a zabezpečujú sociálno-právnu ochranu týchto detí.

(3) Podmienky a výšku príspevku na výživu dieťaťa a príspevku na rekreáciu detí dôchodcu ustanoví vykonávací predpis.

§ 75

Vdovecký príspevok

(1) Nárok na vdovecký príspevok má ovdovený muž, ak sa stará aspoň o jedno nezaopatrované dieťa uvedené v § 71 ods. 2 a jeho príjem nepresahuje 4 000 Kčs mesačne.

(2) Vdovecký príspevok je mesačne

- a) 500 Kčs, ak príjem ovdoveného muža nepresahuje sumu 2 000 Kčs mesačne,
- b) 400 Kčs, ak má ovdovený muž príjem vo výške 2 001 Kčs až 3 000 Kčs mesačne, alebo
- c) 300 Kčs, ak má ovdovený muž príjem vo výške 3 001 Kčs až 4 000 Kčs mesačne.

(3) Nárok na vdovecký príspevok zaniká, ak ovdovený muž znovu uzavrie manželstvo.

(4) Vykonávací predpis ustanoví, čo sa rozumie príjmom ovdoveného muža a za aké obdobie sa zisťuje.

TRETIA HLAVA

ZABEZPEČENIE OBČANOV VYKONÁVAJÚCICH SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH A ČLENOV ICH RODÍN

Zaopatrovací príspevok

§ 76

(1) Zaopatrovací príspevok patrí, ak občan vykonáva základnú (náhradnú) vojenskú službu v ozbrojených silách Československej socialistickej republiky (ďalej len „vojak“),

- a) dieťaťu vojaka uvedenému v § 71 ods. 2; dieťaťu, ktoré je zverené do pestúnskej starostlivosti, však nepatrí zaopatrovací príspevok z dôvodov rodinného vzťahu k rodičom,
- b) manželke vojaka, ktorá sa stará o dieťa vo veku do troch rokov alebo je invalidná alebo z iného vážneho dôvodu nie je zárobkovo činná,
- c) rozvedenej manželke vojaka, ktorá sa stará o jeho dieťa vo veku do troch rokov,
- d) družke vojaka, ktorá s ním žila v spoločnej domácnosti v čase jeho nástupu základnej (náhradnej) služby aspoň tri mesiace a naďalej v nej zotrváva a stará sa o jeho dieťa vo veku do troch rokov,
- e) matke dieťaťa vojaka, ktorá nie je vydatá a stará sa o jeho dieťa vo veku do troch rokov,
- f) plnoletej príbuznej vojaka alebo manželky vojaka, ktorá sa stará o jeho dieťa vo veku do troch rokov, ktorého matka zomrela alebo sa z vážnych zdravotných dôvodov nemôže o dieťa starať alebo dieťa opustila, ak nepoberá zaopatrovací príspevok manželka vojaka,
- g) občanovi, ktorému bolo dieťa vojaka vo veku do troch rokov rozhodnutím príslušného orgánu zverené do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, ak nepoberá zaopatrovací príspevok z dôvodu starostlivosti o toto dieťa manželka vojaka,
- h) občanovi, ktorému súd priznal voči vojakovi výživné alebo príspevok na výživu, a
- i) manželovi ženy, ktorá nastúpila základnú (náhradnú) službu, ak je invalidný a odkázaný výživou na manželku.

(2) Zaopatrovací príspevok patrí oprávneným uvedeným v odseku 1 aj vtedy, keď nemá občan nárok na zabezpečenie pri vojenskom cvičení a ďalších druhoch služby v ozbrojených silách.

§ 77

(1) Zaopatrovací príspevok je mesačne

- a) 400 Kčs, ak ide o dieťa,
- b) 650 Kčs, ak ide o ostatných oprávnených; ak sa však v týchto prípadoch priznalo výživné(príspevok na výživu) voči vojakovi, patrí zaopatrovací príspevok vo výške výživného (príspevok na výživu), najviac však v sume 650 Kčs.

(2) Zaopatrovací príspevok dieťaťa sa vypláca tomu, kto má dieťa v priamom zaopatrnutí; zaopatrovací príspevok dieťaťa, ktoré je v zaopatrnutí ústavu (zariadenia) pre starostlivosť o deti alebo mládež s celoročným alebo týždenným pobytom z iných dôvodov než z dôvodu liečenia, prípadne z dôvodov plnenia povinnej školskej dochádzky alebo prípravy na budúce povolanie, sa vypláca tomuto ústavu.

(3) Zaopatrovací príspevok občanov uvedených v § 76 ods. 1 písm. b) a h), ktorí sa nestarajú o dieťa, sa kráti o polovicu sumy, o ktorú úhrn zaopatrovacieho príspevku a priemeru hrubých príjmov zo zárobkovej činnosti dosiahnutých za obdobie nepresahujúce šesť kalendárnych mesiacov prevyšuje 1 500 Kčs mesačne.

§ 78

(1) Zaopatrovací príspevok patrí od prvého dňa základnej (náhradnej) služby; ak sa splnia podmienky nároku na zaopatrovací príspevok až po nástupe tejto služby, vzniká nárok dňom splnenia podmienok. Ak však má vojak nárok na náhradu mzdy (príjmu) za čas po nástupe tejto služby, patrí zaopatrovací príspevok až odo dňa nasledujúceho po poslednom dni, za ktorý ešte patrila táto náhrada.

(2) Nárok na zaopatrovací príspevok zaniká dňom, ktorým pominula niektorá z podmienok trvania nároku. Ak však niektorá z podmienok trvania nároku pominie až po 22. dni v mesiaci, zaniká nárok na zaopatrovací príspevok až posledným dňom tohto kalendárneho mesiaca; ak však základná (náhradná) služba trvá aspoň časť mesiaca, patrí zaopatrovací príspevok po celý kalendárny mesiac.

(3) Ak oprávnený spĺňa podmienky poskytovania zaopatrovacieho príspevku z rôznych dôvodov, patrí mu len jeden zaopatrovací príspevok, a to vyšší.

§ 79

Príspevok na úhradu za užívanie bytu vojaka

(1) Vojakovi patrí príspevok na úhradu za užívanie bytu. Tento príspevok patrí aj vtedy, keď občan nemá nárok na zabezpečovanie pri vojenskom cvičení a ďalších druhoch služby v ozbrojených silách.

(2) Pre nárok na príspevok na úhradu za užívanie bytu vojaka obdobne platí § 78 ods. 1 a 2.

(3) Podmienky a spôsob poskytovania príspevku na úhradu za užívanie bytu vojaka a jeho výšku ustanoví vykonávací predpis.

PIATA HLAVA**STAROSTLIVOSŤ O ŤAŽKO ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH OBČANOV A STARÝCH OBČANOV****§ 86**

(1) Občanom ťažko zdravotne postihnutým, najmä nevidomým a občanom s ťažkým postihnutím pohybového alebo nosného ústrojenstva poskytujú príslušné šátne orgány služby, vecné dávky, peňažné dávky, peňažné dávky a bezúročné pôžičky na prekonanie ťažkostí vyplývajúcich z ich postihnutia. Zabezpečuje sa im najmä spoločné stravovanie a rekreácia, poskytuje sa opatrovateľská služba a pomôcky potrebné na odstránenie, zmiernenie alebo prekonanie následkov ich postihnutia; namiesto týchto pomôcok sa môže poskytnúť peňažný príspevok na ich zaobstaranie.

(2) Občanom s ťažkým telesným, zmyslovým alebo mentálnym postihnutím, ktoré podstatne obmedzuje ich pohybovú alebo orientačnú schopnosť, sa poskytujú podľa druhu a stupňa postihnutia mimoriadne výhody, najmä v doprave alebo pri potrebe sprievodcu.

(3) Štát je povinný poskytovať týmto osobám pomoc pri pracovnom zaradení a uplatnení, ako aj vytvárať podmienky pre ich začlenenie do spoločenského a verejného života.

§ 87

(1) Dospelým občanom s ťažkým telesným, zmyslovým alebo mentálnym postihnutím, prípadne pri kombinácii týchto postihnutí, ktorí potrebujú ústavnú starostlivosť, sa v ústavoch sociálnej starostlivosti pre dospelých občanov, takto postihnutých poskytuje najmä bývanie, zaopatrenie, zdravotnícka starostlivosť, rehabilitácia, kultúrna a rekreačná starostlivosť a v prípade potreby osobné vybavenie a umožňuje sa im s prihliadnutím na stupeň postihnutia aj primerané pracovné uplatnenie.

(2) Deťom a mládeži s ťažkým telesným postihnutím alebo s telesným postihnutím v kombinácii s iným postihnutím, ktoré znemožňuje alebo podstatne sťažuje výchovu, vzdelávanie a prípravu na povolanie, sa v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež takto postihnutú poskytuje najmä bývanie, zaopatrenie, osobné vybavenie, zdravotnícka starostlivosť, rehabilitácia, kultúrna a rekreačná starostlivosť, výchovná starostlivosť, vzdelanie a príprava na povolanie.

(3) Deťom a mládeži s ťažkým mentálnym postihnutím sa poskytuje v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež takto postihnutú najmä bývanie, zaopatrenie, osobné vybavenie, zdravotnícka starostlivosť, rehabilitácia, výchova zameraná aj na pracovnú činnosť, kultúrna a rekreačná starostlivosť.

(4) Ústavná starostlivosť podľa odsekov 1 až 3 sa poskytuje formou celoročného, týždenného alebo denného pobytu, prípadne prechodného pobytu.

§ 88

Starým občanom poskytujú príslušné šátne orgány služby a dávky sociálnej starostlivosti, ktorými sa uľahčuje život v starobe a umožňuje sa uspokojovanie osobitných potrieb odôvodnených starnutím. Udržiavanie domácnosti a osobná starostlivosť sa im zabezpečuje poskytovaním opatrovateľskej služby; umožňuje sa im ďalej účasť na spoločnom stravovaní. Vytváraním vhodných podmienok sa im umožňuje aktívna účasť na spoločenskom, kultúrnom a verejnom živote podľa ich záujmov a zdravotného stavu a účasť na rekreácii.

§ 89

Starým občanom, najmä tým, ktorí pre trvalé zmeny zdravotného stavu potrebujú sústavnú starostlivosť, sa poskytuje najmä bývanie, zaopatrenie, v prípade potreby osobné vybavenie, zdravotnícka starostlivosť, rehabilitácia, kultúrna a rekreačná starostlivosť v ústavoch sociálnej starostlivosti pre starších občanov, pokiaľ zdravotný stav nevyžaduje liečenie a ošetrovanie v ústavnom zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti. Ústavná starostlivosť sa poskytuje formou celoročného, týždenného alebo denného pobytu, prípadne prechodného pobytu. Starým občanom sa môže poskytovať potrebná starostlivosť aj v zariadeniach na denný pobyt, prípadne v iných zariadeniach sociálnej starostlivosti.

ŠIESTA HLAVA**STAROSTLIVOSŤ O OBČANOV, KTORÍ POTREBUJÚ OSOBITNÚ POMOC, A O OBČANOV SPOLOČENSKY NEPRISPÔSOBENÝCH****§ 90**

(1) Občanom, ktorých životné potreby nie sú zabezpečené príjmami zo zárobkovej činnosti alebo inými príjmami, prípadne dávkami a národný výbor im nemôže zabezpečiť vhodné zamestnanie, poskytujú národné výbory peňažné a vecné dávky.

(2) Občanom, ktorí sa prechodne ocitli v mimoriadne ťažkých pomeroch alebo ktorí v nich žijú najmä v dôsledku návykov prameniacich z odlišného spôsobu života v minulosti, sa poskytuje výchovná a poradenská starostlivosť, ďalšie služby, vecné dávky, prípadne peňažné dávky a bezúročné pôžičky, aby mohli tieto pomery prekonať, pokiaľ tak nemôžu urobiť vlastným pričinením.

§ 91

(1) Príslušné šátne orgány v spolupráci s ostatnými štátnymi orgánmi, spoločenskými a inými organizáciami poskytujú starostlivosť občanom spoločensky neprispôsobeným (napríklad občanom po skončení protialkoholického alebo proti toxikomanického liečenie, po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody), ktorou sa sleduje riešenie sociálnych dôsledkov ich spoločenskej neprispôsobenosti. Cieľom tejto starostlivosti je vytvárať aktívny vzťah týchto občanov k práci a spoločnosti a napomáhať to, aby viedli riadny spôsob života.

(2) Spoločensky neprispôsobeným občanom sa poskytuje najmä pomoc pri pracovnom umiestnení,¹³⁾ výchovná a poradenská starostlivosť, pomoc pri ubytovaní a ubytovanie v zariadeniach sociálnej starostlivosti, vecné dávky, prípadne peňažné dávky a bezúročné pôžičky.

SIEDMA HLAVA**ÚHRADA NÁKLADOV SOCIÁLNEJ STAROSTLIVOSTI****§ 92**

(1) Dávky a služby sociálnej starostlivosti sa poskytujú bez úhrady nákladov alebo za plnú alebo čiastočnú úhradu. O povinnosti príjemcu uhradiť náklady za poskytnutú dávku alebo službu sociálnej starostlivosti rozhoduje príslušný šátny orgán, ktorý dávku alebo službu sociálnej starostlivosti poskytol.

(2) Dávkami a službami sociálnej starostlivosti, za ktoré nemožno vyžadovať úhradu, sú:

- a) vdovecký príspevok,
- b) zaopatrovací príspevok,
- c) príspevok na úhradu za užívanie bytu vojaka,

- d) starostlivosť o občanov so zmenenou pracovnou schopnosťou včítane ich hmotného zabezpečenia,
- e) mimoriadne výhody a peňažné dávky pre niektoré skupiny občanov ťažko zdravotne postihnutých a niektoré nevyhnutné úkony opatrovateľskej služby,
- f) výchovná a poradenská starostlivosť,
- g) sociálno-právna ochrana,
- h) ďalšie služby a dávky ustanovené vykonávacím predpisom.

(3) Za sociálne potrebných občanov uhrádza náklady na ostatné dávky a služby sociálnej starostlivosti úplne alebo čiastočne štát. V týchto prípadoch však môže príslušný štátny orgán od osôb povinných výživou voči tomuto občanovi požadovať úhradu nákladov za dávku alebo službu, a to postupne od manžela (manželky), detí alebo rodičov občana, ktorému sa dávka alebo služba poskytla; od detí možno úhradu nákladov požadovať iba vtedy, keď rodičovi nevznikol nárok na starobný alebo invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, a od rodičov len vtedy, keď sa dávka alebo služba poskytla nezaopatrenému dieťaťu.

(4) Ak medzi národným výborom a osobami uvedenými v odseku 3 nedôjde k dohode o úhrade nákladov za poskytnuté dávky alebo služby, rozhodne o povinnosti týchto osôb uhradiť náklady a o výške tejto úhrady súd na návrh národného výboru. O úhrade nákladov ústavnej sociálnej starostlivosti poskytovanej nezaopatreným deťom, ktoré majú uhrádzať ich rodičia, však rozhoduje národný výbor.

(5) Za sociálne potrebného sa považuje občan, ktorého výživa nie je zabezpečená vlastnými príjmami alebo výživným, prípadne príspevkom na výživu.

(6) Pri ustanovení výšky úhrady podľa odsekov 1, 3 a 4 sa vychádza z príjmov a rodinných a majetkových pomerov občana, od ktorého sa úhrada požaduje; pri zmene týchto pomerov sa môže výška úhrady upraviť znova odo dňa ich zmeny. Ak ide o opakujúce sa plnenie, možno uložiť aj povinnosť uhrádzať sumy, ktoré sa stanú splatnými až v budúcnosti. Sumy dlžné za poskytnutie dávky alebo služby sa neúrokovájú.

§ 93

Za pobyt v ústavoch sociálnej starostlivosti uhrádzajú občania náklady za stravu, bývanie a nevyhnutné služby. Výšku nákladov, spôsob ich úhrady a prípady, keď sa úhrada nákladov nepožaduje, ustanoví vykonávací predpis.

ŠTVRTÁ ČASŤ SPOLOČNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA

VŠEOBECNÉ USTANOVENIA O NÁROKOCH A VÝPLATÁCH DÁVOK A POSKYTOVANÍ SLUŽIEB SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

§ 94

Vznik nároku na dávku a jej výplatu

(1) Nárok na dávku dôchodkového zabezpečenia a sociálnej starostlivosti (ďalej len „dávka“) vzniká dňom splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, prípadne vykonávacími predpismi.

(2) Nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených pre vznik nároku na dávku a jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky, pokiaľ nie ustanovené, že taká žiadosť nie je potrebná.

(3) Dávka, na ktorú vzniká nárok rozhodnutím príslušného orgánu, sa môže priznať a vyplácať najskôr od začiatku mesiaca, v ktorom sa začalo konanie o poskytnutí tejto dávky.

Dodatočné priznanie, zmeny výšky a zánik nároku na dávku a jej výplatu

§ 95

(1) Ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala alebo sa vypláca v nižšej sume, ako patrí, alebo že sa neprávom odoprela alebo že sa priznala od neskoršieho dátumu, než od ktorého patrí, dávka sa zvýši alebo prizná.

(2) Dávka sa zvýši alebo prizná podľa odseku 1 odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac však za tri roky späť odo dňa zistenia alebo uplatnenia nároku na dávku alebo na jej zvýšenie.

(3) Dávka uvedená v § 94 ods. 3 sa môže odňať najskôr odo dňa, ktorým sa zmenili skutočnosti rozhodné pre jej priznanie.

§ 96

(1) Ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že dávka sa priznala neprávom, dávka sa odníme.

(2) Ak sa zistí, že dávka sa priznala vo vyššej sume, ako patrí, dávka sa zníži.

(3) Ak sa zmenia skutočnosti rozhodné pre nárok na výplatu dávky, jej výplata sa zastaví alebo sa dávka vypláca v nižšej alebo vyššej sume.

(4) Dávka sa odníme alebo zníži alebo jej výplata sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa už vyplatila. Dávka podmienená dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom však patrí v doterajšej výške až do dňa predchádzajúceho dňu jej najbližšej výplaty, ktorá nasleduje po dni doručenia rozhodnutia o odňatí alebo znížení dávky alebo zastavenia jej výplaty. Ak sa výplata tejto dávky zastavila podľa § 106 ods. 3 a ak sa zistí, že občan prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným už pred zastavením výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa zastavenia výplaty; ak sa zistí, že občan prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným až po zastavení výplaty dávky, dávka nepatrí odo dňa, ktorým prestal byť invalidným alebo čiastočne invalidným.

(5) Ak zanikol nárok na dávku alebo na jej výplatu, prípadne na časť výplaty pre priznanie inej dávky, zúčtujú sa sumy inej dávky patriace odo dňa jej priznania so sumami doterajšej dávky vyplatenými za ten istý čas.

§ 97

(1) Nárok na dávku nezaniká uplynutím času.

(2) Nárok na výplatu dávky alebo jej časti zaniká, ak nie je uvedené inak, uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrí. Nárok na výplatu výchovného za jednotlivé kalendárne mesiace zaniká, ak sa neuplatnil do troch rokov od posledného mesiaca, za ktorý patrí. Uvedené lehoty neplynú počas konania o dávke, počas prechodného pobytu oprávneného v cudzine a po dobu, po ktorú občanovi, ktorý musí mať opatrovníka, nebol opatrovník ustanovený.

Obmedzenie výplaty a zníženie dávok

§ 98

(1) Starobný dôchodok sa nevypláca počas ďalšieho zamestnania po vzniku nároku na tento dôchodok a po dobu, po ktorú sa oprávnenému poskytuje nemocenské, pokiaľ vláda Československej socialistickej republiky neustanoví inak.

(2) Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok sa nevypláca počas poskytovania nemocenského priznaného na podklade nemocenského zabezpečenia z času pred vznikom nároku na dôchodok. Invalidný a čiastočný invalidný dôchodok priznaný podľa § 34 ods. 1 písm. a) a § 38 sa vypláca najskôr po skončení služby v ozbrojených silách, za výkonu ktorej došlo k úrazu alebo ochoreniu.

§ 99

Ak je dôchodca, ktorý neplní výživovaciú povinnosť, umiestnený v psychiatrickej liečebni pre dlhodobo chorých, vypláca sa mu začínajúc štvrtou mesačnou splátkou dôchodku splatnou po umiestnení v liečebni dôchodok znížený o sumu ustanovenú vykonávacím predpisom; táto suma však nesmie byť vyššia ako suma ustanovená podľa § 93. Vykonávací predpis tiež ustanoví, za aké obdobie po prepustení z liečebne sa dôchodok doplatí späťne.

§ 100

(1) Ak dôchodca vykonáva trest odňatia slobody dlhší ako jeden mesiac alebo je vo väzbe, dôchodok sa nevypláca. Ak bol dôchodca vo výkone trestu odňatia slobody neprevyšujúcim tri mesiace, vyplatí sa mu dôchodok späťne za jeden mesiac; ak bol prepustený z väzby bez toho, žeby bol odsúdený, vyplatí sa mu dôchodok späťne za celý čas väzby.

(2) Dôchodcovi uvedenému v odseku 1, jeho manželke a deťom uvedeným v § 71 ods. 2 sa na žiadosť vypláca časť dôchodku, najmenej však jedna polovica, ktorá je potrebná na úhradu ich potrieb alebo záväzkov, a to za podmienok a vo výške ustanovených vykonávacím predpisom; výchovné sa vypláca neobmedzene. Ak sa vyplácala časť dôchodku a ak sa dôchodcovi dopláca dôchodok späťne, vyplatí sa mu len rozdiel.

§ 101

Lehoty na výplatu dávok a zaokrúhľovanie výšky dávok

(1) Dávky sa vyplácajú dopredu v pravidelných mesačných lehotách určených platiteľom dávky, ak vykonávací predpis neustanoví inak. Výchovné sa vypláca spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí; pri priznaní výchovného patrí táto dávka vždy za celý kalendárny mesiac. Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť sa vypláca spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí.

(2) Dávky s výnimkou výchovného sa môžu vyplácať preddavkom; preddavky sa zúčtovávajú za obdobie nepresahujúce 12 mesiacov, ak nejde o zúčtovanie dôchodku z cudziny. Ak dávky nedosahujú 100 Kčs mesačne, môžu sa vyplácať v dlhších ako mesačných lehotách. Podrobnosti ustanoví vykonávací predpis.

(3) Výška dávok sa zaokrúhľuje na celé koruny hore.

§ 102**Výplata dávok oprávneným a iným príjemcom**

(1) Dávky sa vyplácajú v hotovosti; na základe žiadosti oprávneného sa dávka dôchodkového zabezpečenia alebo jeho časť môže poukazovať na účet oprávneného v československom peňažnom ústave. Príjemcom dávky je oprávnený alebo jeho zákonný zástupca alebo osobitný príjemca.

(2) Osobitným príjemcom je

- a) občan určený rozhodnutím príslušného štátneho orgánu,
- b) občan, ktorému sa vyplácal sirotský dôchodok do dňa nadobudnutia spôsobilosti dieťaťa na právne úkony, a to od tohto dňa.

(3) Príslušný štátny orgán ustanoví osobitného príjemcu s jeho súhlasom v prípadoch, keby sa výplatou dávky doterajšiemu príjemcovi zrejme nedosiahol účel, na ktorý má dávka slúžiť, alebo keby sa tým poškodzovali záujmy osôb, ktoré je dôchodca povinný vyživovať, alebo ak oprávnený, prípadne jeho zákonný zástupca nemôže výplatu prijímať. Súhlas oprávneného, prípadne jeho zákonného zástupcu s ustanovením osobitného príjemcu sa vyžaduje iba v prípade, že oprávnený, prípadne jeho zákonný zástupca nemôže výplatu prijímať.

(4) Zákonný zástupca a osobitný príjemca sú povinní dávku použiť iba v prospech oprávneného a osôb, ktoré je oprávnený povinný vyživovať. Osobitný príjemca ustanovený oprávnenému, ktorý nemôže výplatu prijímať, používa dávku podľa pokynov oprávneného.

(5) Príslušný štátny orgán dohliada, ako ním ustanovený osobitný príjemca plní svoje povinnosti; ak osobitný príjemca svoje povinnosti neplní, príslušný štátny orgán ustanoví iného príjemcu.

(6) Ak sa dávka vypláca osobitnému príjemcovi podľa odseku 2 písm. b), môže on alebo oprávnený kedykoľvek po nadobudnutí spôsobilosti na právne úkony požiadať platiteľa dávky, aby sa dávka vyplácala už do rúk oprávneného; ak tak neurobí, vypláca sa dávka aj naďalej doterajšiemu príjemcovi.

§ 103**Nárok na dávky a služby a ich poskytovanie vo vzťahu k cudzine**

(1) Na dávky a služby nemajú nárok občania, ktorí nemajú trvalý pobyt na území Československej socialistickej republiky.

(2) Dávky sa nevyplácajú do cudziny a nepatria za čas, po ktorý sa oprávnený zdržiava v cudzine trvale. O tom, že sa dávka pri pobyte v cudzine do cudziny nevypláca, sa nevydáva rozhodnutie. Služby sociálnej starostlivosti sa počas pobytu v cudzine neposkytujú.

(3) Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia iba vtedy, keď medzinárodná zmluva neustanoví inak.

(4) Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí môže po dohode s ostatnými zúčastnenými orgánmi výnosom ustanoviť podmienky nároku a výplaty dávok odchylné od ustanovení odsekov 1 a 2 alebo môže povoliť výnimky z ustanovení odsekov 1 a 2.

§ 104**Prechod nároku pri úmrtí oprávneného**

(1) Nárok na dávku zaniká dňom smrti oprávneného.

(2) Ak oprávnený zomrel po uplatnení nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia, vstupujú do ďalšieho konania o dávke a nadobúdajú nárok na sumy splatné do dňa smrti oprávneného postupne manželka (manžel), deti a rodičia, ak žili s oprávneným v čase jeho smrti v spoločnej domácnosti. Podmienka spoločnej domácnosti nemusí byť splnená u detí, ktoré majú nárok na sirotsky dôchodok po zomretom.

(3) Ak sa dávka priznala pred smrťou oprávneného, vyplatia sa splatné sumy, ktoré sa nevyplatili do dňa smrti oprávneného, členom jeho rodiny podľa poradia a za podmienok ustanovených v odseku 2.

(4) Nároky prechádzajúce na osoby uvedené v odsekoch 2 a 3 nie sú predmetom dedičstva; predmetom dedičstva sa stávajú, ak niet týchto pozostalých.

§ 105

Postúpenie a zrážky

(1) Nároky na dávky sa nemôžu postúpiť.

(2) Dohoda o zrážkach z dôchodku sa môže uzavrieť iba pre pohľadávky na výživnom a na príspevku na výživu, a to až do sumy, ktorú možno zraziť výkonom rozhodnutia. Občan môže s platiteľom dávky uzavrieť dohodu o zrážkach z dôchodku na úhradu preplatku na dávke, a to až do sumy, ktorú možno zraziť výkonom rozhodnutia. Ostatné dávky nemôžu byť predmetom dohody o zrážkach.

(3) Pre výkon rozhodnutia zrážkami z dôchodku platia predpisy o výkone súdnych rozhodnutí zrážkami zo mzdy. Ak však ide o výkon rozhodnutia zrážkami z dôchodku občana, ktorý zo svojho dôchodku uhradza náklady za pobyt v ústave sociálnej starostlivosti, nepodlieha výkonu rozhodnutia suma potrebná na úhradu pobytu a suma rovnajúca sa výške vreckového v týchto ústavoch; zostávajúca časť dôchodku potom podlieha výkonu rozhodnutia celá. Ostatné dávky nepodliehajú výkonu rozhodnutia.

DRUHÁ HLAVA

POVINNOSTI A ZODPOVEDNOSŤ OBČANOV A ORGANIZÁCIÍ V SOCIÁLNO M ZABEZPEČENÍ

Povinnosti a zodpovednosť občanov

§ 106

(1) Oprávnený alebo iný príjemca dávky alebo služby sociálnej starostlivosti je povinný písomne ohlásiť príslušnému orgánu sociálneho zabezpečenia do ôsmich dní zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku alebo službu sociálnej starostlivosti, jej výšku a výplatu alebo poskytovanie.

(2) Ak bol oprávnený alebo iný príjemca vyzvaný orgánom sociálneho zabezpečenia, aby osvedčil skutočnosti rozhodné pre nárok na dávku alebo službu sociálnej starostlivosti, jej výšku alebo výplatu, je povinný výzve vyhovieť, a to v lehote do ôsmich dní odo dňa doručenia výzvy, ak orgán sociálneho zabezpečenia neurčil dlhšiu lehotu; ak tak neurobí v určenej lehote, môže sa výplata dávky, prípadne poskytovanie služby sociálnej starostlivosti zastaviť, ak oprávnený alebo iný príjemca bol vo výzve na tento následok upozornený.

(3) Výplata dávky alebo poskytovanie služby sociálnej starostlivosti podmienené nepriaznivým zdravotným stavom sa môže zastaviť, ak sa občan, ktorého zdravotný stav treba zistiť, nepodrobí vyšetreniu zdravotného stavu alebo inému odbornému vyšetreniu a občan, prípadne jeho zákonný

zástupca alebo osobitný príjemca sa upozornil na možnosť zastavenia výplaty dávky alebo poskytovania služby sociálnej starostlivosti.

(4) Ak sa občan so zmenenou pracovnou schopnosťou nepodrobí vyšetreniu zdravotného stavu alebo inému odbornému vyšetreniu, nepovažuje sa odo dňa uvedeného v rozhodnutí orgánu sociálneho zabezpečenia za občana so zmenenou pracovnou schopnosťou; podmienkou však je, že bol na túto možnosť občan so zmenenou pracovnou schopnosťou alebo jeho zákonný zástupca upozornený.

(5) Občania, od ktorých je príslušný štátny orgán oprávnený požadovať úhradu nákladov vynaložených na dávky alebo služby sociálnej starostlivosti, sú povinní v lehote uvedenej v odseku 2 osvedčiť výšku svojich príjmov a hlásiť zmeny v ich výške, ako aj zmeny v rodinných a majetkových pomeroch, ktoré sú rozhodné pre výšku tejto úhrady.

§ 107

(1) Príjemca dávky, ktorý nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť, prijímal dávku alebo jej časť, hoci vedel alebo musel z okolností predpokladať, že sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, alebo vedome inak spôsobil, že dávka alebo jej časť sa vyplatila neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinný vrátiť dávku alebo jej časť odo dňa, od ktorého nepatrila vôbec alebo v poskytovanej výške; to platí najmä vtedy, keď nesplnil ohlasovaciu povinnosť, dávku vylákal alebo zamlčal niektorú rozhodnú skutočnosť.

(2) O povinnosti vrátiť dávku poskytnutú neprávom alebo v nesprávnej výške rozhoduje orgán, ktorý je príslušný rozhodovať o priznaní, znížení alebo odňatí dávky alebo jej časti. Sumy neprávom prijaté sa môžu zrážať aj z bežne vyplácanej alebo neskôr priznanej dávky alebo zo mzdy oprávneného; pritom obdobne platia predpisy o výkone súdnych rozhodnutí zrážkou zo mzdy.

(3) Nárok na vrátenie dávky poskytnutej neprávom alebo v nesprávnej výške zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď orgán sociálneho zabezpečenia túto skutočnosť zistil, najneskôr však uplynutím desiatich rokov odo dňa, za ktorý sa dávka vyplatila. Tieto lehoty neplynú počas konania o opravnom prostriedku, výkonu rozhodnutia, alebo ak sa na úhradu preplatku vykonávajú zrážky z dávky.

(4) O povinnosti uhradiť výdavky vynaložené na službu sociálnej starostlivosti poskytnutú neprávom, bez úhrady nákladov alebo len za nižšiu úhradu platia ustanovenia odsekov 1 až 3.

§ 108

Povinnosť organizácií viesť záznamy a podávať hlásenia na účely sociálneho zabezpečenia

(1) Organizácie sú povinné viesť potrebné záznamy o skutočnostiach rozhodných pre nároky na dávky, ich výšku a výplatu a predkladať ich príslušným orgánom sociálneho zabezpečenia.

(2) Zmeny v skutočnostiach rozhodných pre trvanie nároku na dávku, jej výšku a výplatu sú organizácie povinné písomne hlásiť, ak nie je určené inak, do ôsmich dní; vykonávací predpis ustanoví náležitosti a spôsob hlásenia. Na výzvu orgánov sociálneho zabezpečenia sú organizácie povinné podať hlásenie a predložiť záznamy v lehote určenej týmto orgánom, ak lehota nie je určená do ôsmich dní od doručenia výzvy.

(3) Orgány sociálneho zabezpečenia majú právo preskúmať správnosť a úplnosť záznamov a hlásení a včasnosť a spôsob ich predloženia a podania.

§ 109**Zodpovednosť organizácie**

(1) Ak organizácia nepodala hlásenie alebo nepredložila záznam buď vôbec, alebo nie určeným spôsobom alebo včas alebo podané hlásenie, predložený záznam alebo údaje potvrdené organizáciou boli nesprávne, a v dôsledku toho sa dávka poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, je povinná nahradiť neprávom vyplatené sumy.

(2) O povinnosti nahradiť neprávom vyplatené sumy rozhoduje orgán sociálneho zabezpečenia, ktorý je príslušný rozhodovať o dávke. Nárok na náhradu neprávom vyplatených súm zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, keď orgán sociálneho zabezpečenia zistil, že sumy sa vyplatili neprávom, najneskôr však uplynutím desiatich rokov odo dňa ich výplaty. Tieto lehoty neuplynú počas konania o opravnom prostriedku a počas výkonu rozhodnutia.

§ 110**Spoločná zodpovednosť organizácie a príjemcu dávky**

Ak organizácia i príjemca dávky spôsobili, že dávka sa poskytla neprávom alebo vo vyššej výmere, ako patrila, zodpovedajú za vrátenie neprávom vyplatenej sumy spoločne a nerozdielne. Organizácia a príjemca dávky sa vzájomne vyrovnajú podľa miery zavinenia. Spory o vzájomné vyrovnanie medzi organizáciou a príjemcom dávky rozhodujú v prvom stupni krajské sudy.

§ 111**Vstup do organizácií a kontrolné oprávnenie**

Poverení pracovníci orgánov sociálneho zabezpečenia sú oprávnení vstupovať do organizácií, na pracoviská a do zariadení sociálnej starostlivosti a kontrolovať plnenie povinností uložených predpismi sociálneho zabezpečenia; na odstránenie zistených nedostatkov sú oprávnení vyžadovať prijatie opatrení na nápravu. Organizácie a zariadenia sú povinné poskytnúť povereným pracovníkom potrebnú súčinnosť.

§ 112

(1) Za porušenie povinností vyplývajúcich z tohto zákona, zákonov národných rád o pôsobnosti orgánov republík v sociálnom zabezpečení, ustanovení § 84 ods. 2, § 85 až 87, 90, 92, § 97 ods. 3 a § 101 zákona č.121/1975 Zb. a z predpisov ich vykonávajúcich, je príslušný štátny orgán oprávnený uložiť organizácii pokutu až do sumy 100 000 Kčs a pri opätovnom porušení povinností, za nedodržanie ktorých sa už pokuta uložila, pokutu až do výšky 500 000 Kčs.

(2) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa príslušný štátny orgán dozvedel o porušení povinností, najneskôr však do piatich rokov odo dňa, keď ich organizácia porušila. Pokutu nemožno uložiť, ak organizácii za to isté porušenie povinností už pokutu alebo inú majetkovú sankciu uložil iný orgán podľa iných právnych predpisov, alebo ak ide o orgán (útvár), vykonávajúci sociálne zabezpečenie vojakov z povolania.

§ 113**Povinnosti zdravotníckych zariadení**

Zdravotnícke zariadenia sú povinné pre orgány sociálneho zabezpečenia vyšetriť zdravotný stav občanov v konaní o dávkach alebo službách sociálnej starostlivosti, vydávať výpisy z chorobopisov a podávať lekárske nálezy, posudky, správy o priebehu choroby a potrebné hlásenia a podklady, ktoré sú potrebné pri rozhodovaní o dávke alebo službe sociálnej starostlivosti. Pre podávanie hlásení a vydávanie výpisov z chorobopisov platia lehoty uvedené v § 108 ods. 2.

TRETIA HLAVA
ORGANIZÁCIA A RIADENIE

Prvý diel
Orgány sociálneho zabezpečenia a ich pôsobnosť

§ 114

(1) Orgánmi sociálneho zabezpečenia sú Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí a ďalšie štátne orgány určené zákonmi národných rád.

(2) Ak ide o sociálne zabezpečenie vojakov z povolania, príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a príslušníkov zborov nápravnej výchovy, sú orgánmi sociálneho zabezpečenia federálne ministerstvá národnej obrany a vnútra, ministerstvá vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík a orgány uvedené v § 142.

§ 115

Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí riadi rozvoj sociálneho zabezpečenia, dbá o účelné vynakladanie štátnych prostriedkov určených na sociálne zabezpečenie, pripravuje návrhy medzinárodných zmlúv a zabezpečuje úlohy vyplývajúce z týchto zmlúv a plní ďalšie úlohy ustanovené týmto zákonom a osobitnými predpismi;¹⁴⁾ pritom spolupracuje s ostatnými orgánmi sociálneho zabezpečenia a koordinuje jednotné uplatňovanie sociálnej politiky.

§ 116

(1) Ministerstvá zdravotníctva a sociálnych vecí republík - a pokiaľ ide o vojakov z povolania, príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a príslušníkov zborov nápravnej výchovy - federálne ministerstvá národnej obrany a vnútra a ministerstvá spravodlivosti republík postupujú pri plnení úloh v oblasti sociálneho zabezpečenia v súčinnosti s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí.

(2) O dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhodujú príslušné štátne orgány republík, a pokiaľ ide o vojakov z povolania, príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgány uvedené v § 142. Ak niektorý z uvedených orgánov priznal dávku dôchodkového zabezpečenia, ktorá vylučuje poskytovanie inej dávky dôchodkového zabezpečenia ním vyplácanej, ale priznanej iným orgánom, rozhodne súčasne o odňatí tejto dávky. Ak sa splnili podmienky nároku na výplatu starobného, invalidného, čiastočného invalidného dôchodku alebo dôchodku za výsluhu rokov a vdovského alebo sirotského dôchodku, vypláca oba dôchodky orgán, ktorý vypláca starobný, invalidný, čiastočný invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov.

§ 118

Zdravotný stav a pracovnú schopnosť občanov vo veciach sociálneho zabezpečenia posudzujú príslušné štátne orgány, prípadne, ak tak ustanovia zákony národných rád, v prípadoch vyžadujúcich osobitné odborné znalosti ministerstvá zdravotníctva a sociálnych vecí republík.

Druhý diel**Konanie****§ 119****Začatie konania**

(1) Konanie o dávke dôchodkového zabezpečenia sa začína na základe písomnej žiadosti. Za deň uplatnenia nároku na túto dávku sa považuje deň, keď sa oprávnený prvý raz obrátil na príslušnú organizáciu alebo na príslušný orgán so žiadosťou o jej priznanie.

(2) Konanie o zmene poskytovania alebo výšky už priznanej dávky dôchodkového zabezpečenia sa začína na základe písomnej žiadosti alebo z podnetu orgánu, ktorý je príslušný rozhodnúť o tejto zmene, ak nie je ustanovené inak.

(3) Konanie o dávke sociálnej starostlivosti alebo službe sociálnej starostlivosti sa začína na žiadosť; konanie môže začať bez žiadosti aj orgán, ktorý je príslušný priznať túto dávku alebo službu, najmä na základe upozornenia iných orgánov, spoločenských organizácií alebo občanov.

§ 120**Podávanie žiadosti o dávky a služby**

(1) Žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia podávajú

- a) pracovníci v pracovnom pomere v organizácii, s ktorou sú v pracovnom pomere,
- b) členovia družstva, u ktorých súčasťou členstva je aj pracovný vzťah, v družstve, ktorého sú členmi,
- c) občania, ktorí majú v dôchodkovom zabezpečení práva a povinnosti ako pracovníci v pracovnom pomere, v organizácii (na orgáne), ktorá pre nich vedie záznamy a plní ďalšie povinnosti dôchodkového zabezpečenia,
- d) ostatní občania na príslušnom štátnom orgáne.

(2) Občania, ktorí už nie sú v pracovnom alebo inom pomere [odsek 1 písm. a) až d)] s organizáciou, ale poberajú z tohto pomeru dávky nemocenského poistenia (zabezpečenie v chorobe, zabezpečenie matky a dieťaťa), podávajú žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia v organizácii, ktorá by bola pre nich príslušná v čase trvania ich pracovného alebo iného pomeru.

(3) Pozostalí po občanoch uvedených v odseku 1 písm. a) až d) a v odseku 2 podávajú žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia v organizáciách (u orgánov), ktoré by boli príslušné prijať žiadosť týchto občanov o dávku dôchodkového zabezpečenia. Pozostalí po občanoch uvedených v odseku 1 písm. e) a po nepracujúcich dôchodcoch podávajú žiadosť o dôchodok na príslušnom štátnom orgáne.

(4) Ak je občan v čase podania žiadosti o dávku dôchodkového zabezpečenia práceneschopný a má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, alebo ak pozostalý po občani má trvalý pobyt v inom okrese, než v ktorom je sídlo organizácie, v ktorej bol občan zamestnaný, môže sa žiadosť o túto dávku podať na príslušnom štátnom orgáne.

(5) Organizácia, ktorá spísala žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia, je povinná ju predložiť príslušnému štátnemu orgánu bez meškania, najdlhšie do ôsmich dní odo dňa spísania žiadosti o túto dávku. Príslušná organizácia (štátny orgán) nesmie odmietnuť spísanie žiadosti o dávku dôchodkového zabezpečenia, a to aj keď sa domnieva, že občan nespĺňa podmienky určené pre nárok na dôchodok, alebo ak žiadosť občana nie je doložená potrebnými dokladmi.

(6) Žiadosť o dávku sociálnej starostlivosti alebo službu sociálnej starostlivosti sa podáva na príslušnom štátnom orgáne.

(7) Vykonávací predpis ustanoví, aké náležitosti musí žiadosť obsahovať, a upraví povinnosť organizácií vyžadovať výpisy z evidencie dôb zamestnania u príslušných orgánov a prikladať tieto výpisy k žiadostiam o dávku.

§ 121 **Rozhodnutie**

(1) Rozhodnutie o dávkach dôchodkového zabezpečenia uvedených v § 7 písm. a) až c) sa vydáva písomne. Pri vyhotovení rozhodnutia s použitím automatizovanej výpočtovej techniky sa rozhodnutie môže vydať v medzinárodnej abecede s predtlačenou pečiatkou orgánu sociálneho zabezpečenia a menom, priezviskom a funkciou pracovníka zodpovedného za vydanie rozhodnutia.

(2) Orgán rozhodujúci o invalidnom dôchodku (čiastočnom invalidnom dôchodku) rozhodne bez novej žiadosti aj o čiastočnom invalidnom dôchodku (invalidnom dôchodku), ak v priebehu konania zistí, že občan je čiastočne invalidný (invalidný).

(3) V konaní o priznanie podpory pri narodení dieťaťa a pohrebného sa vydáva písomné rozhodnutie, len ak sa dávka nepriznáva vôbec alebo v požadovanom rozsahu; v konaní o poskytnutie kúpeľnej starostlivosti sa písomné rozhodnutie nevydáva.

(4) Rozhodnutie o dávkach sociálnej starostlivosti sa vydáva písomne. Rozhodnutie o službách sociálnej starostlivosti sa vydáva písomne, len ak to vyplýva z povahy služby. Zákony národných rád o pôsobnosti orgánov republík v sociálnom zabezpečení ustanovia, kedy sa v konaní o dávkach sociálnej starostlivosti a službách sociálnej starostlivosti písomné rozhodnutie nevydáva.

§ 122 **Opravné prostriedky**

(1) O opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o zákonom nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia uvedenú v § 7 písm. a) č. 1 až 7, písm. b) a c) rozhoduje súd;¹⁵⁾ ak však ide o rozhodnutie o výchovnom a zvýšení pre bezvládnosť k sociálnemu dôchodku, rozhoduje súd o opravnom prostriedku až proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu.

(2) Opravný prostriedok nie je prípustný

- a) proti rozhodnutiu, ktoré je podkladom pre rozhodnutie o zákonom nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia; súd preskúmava také rozhodnutia len pri rozhodovaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu štátneho orgánu. Ak súd zruší rozhodnutie štátneho orgánu, vydá tento orgán nové rozhodnutie;
- b) proti rozhodnutiu o žiadosti o odstránenie tvrdosti zákona.

(3) Ak navrhovateľ nemá všeobecný súd v Československej socialistickej republike, je príslušný rozhodnúť o opravnom prostriedku súd, v obvode ktorého má sídlo orgán, ktorý rozhodnutie vydal.

(4) Ak účastník konania pred uplynutím lehoty na podanie opravného prostriedku požiada o oznámenie podkladov pre výpočet dávky dôchodkového zabezpečenia, začína nová lehota na podanie opravného prostriedku plynúť odo dňa, keď sa účastníkovi tieto podklady doručili.

(5) Opravný prostriedok, o ktorom rozhoduje súd, môže navrhovateľ vziať späť bez súhlasu súdu, ak sa mu novým rozhodnutím príslušného orgánu plne vyhovel.

(6) Opravný prostriedok proti rozhodnutiu o znížení alebo odňatí dávky alebo zastavení výplaty dávky a proti rozhodnutiu vydanému podľa § 106 ods. 4 nemá odkladný účinok.

§ 123 **Dôkazné prostriedky**

V konaní vo veciach dôchodkového zabezpečenia včítane preskúmania rozhodnutia súdom možno použiť na dôkaz tlačene alebo fotografické produkty výpočtovej, mikrografickej a inej obdobnej techniky namiesto originálu listiny, podľa obsahu ktorého boli vyhotovené.

§ 124 **Doručovanie písomností**

Do vlastných rúk sa doručujú a) rozhodnutia, ktorými sa dávka alebo služba sociálnej starostlivosti nepriznáva, odníma, znižuje alebo sa zastavuje výplata dávky, a rozhodnutia, ktorými sa ukladá povinnosť vrátiť neprávom vyplatené sumy, b) predvolanie požívateľa dávky alebo služby sociálnej starostlivosti podmienenej nepriaznivým zdravotným stavom alebo občana so zmenenou pracovnou schopnosťou na vyšetrenie zdravotného stavu alebo iné odborné vyšetrenie.

§ 125 **Náhrada nákladov konania**

(1) Orgány sociálneho zabezpečenia nemajú nárok na náhradu nákladov vzniknutých v konaní o dávkach a službách sociálnej starostlivosti.

(2) Príslušný štátny orgán nahrádza v rozsahu ustanovenom vykonávacím predpisom náklady vzniknuté občanom, prípadne ich sprievodcom, ktorí sa na vyzvanie dostavia na konanie orgánu uvedeného v § 118 alebo sa pre potreby tohto orgánu podrobia vyšetreniu zdravotného stavu alebo inému odbornému vyšetreniu.

(3) Nároky na náhradu trov občanov v konaní pred súdom upravujú osobitné predpisy.¹⁶⁾

§ 126 **Všeobecné predpisy o konaní**

Pokiaľ tento zákon alebo zákony národných rád o pôsobnosti orgánov republík v sociálnom zabezpečení neustanovia odchýlky od všeobecných predpisov o správnom konaní, platia tieto predpisy.

ŠTVRTÁ HLAVA **PRÁVNE ÚKONY A POČÍTANIE ČASU**

§ 127 **Právne úkony**

(1) Právny úkon (žiadosť o dávku alebo službu sociálnej starostlivosti a pod.) je prejav vôle smerujúci k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takým prejavom spájajú.

(2) Právny úkon, ktorý sa neurobil formou ustanovenou predpismi sociálneho zabezpečenia uvedenými v § 112 ods. 1, je neplatný.

(3) Inak pre právne úkony, ich neplatnosť a dôsledky tejto neplatnosti platia ustanovenia Občianskeho zákonníka.

§ 128**Počítanie času**

(1) Lehota určená podľa dní sa začína dňom, ktorý nasleduje po udalosti, ktorá je rozhodujúca pre jej začiatok.

(2) Posledný deň lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, keď došlo k udalosti určujúcej začiatok lehoty; ak v mesiaci taký deň nie je, pripadá posledný deň lehoty na posledný deň v mesiaci.

(3) Ak posledný deň lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň. Táto lehota je zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon u príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia alebo na národnom výbore alebo ak sa podanie odovzdá na poštovú prepravu; pre lehoty pri úkonoch urobených voči súdu platí Občiansky súdny poriadok.

PIATA ČASŤ**SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE VOJAKOV Z POVOLANIA, PRÍSLUŠNÍKOV ZBORU NÁRODNEJ BEZPEČNOSTI A PRÍSLUŠNÍKOV ZBOROV NÁPRAVNEJ VÝCHOVY****§ 129****Osobný rozsah**

Pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa tejto časti (ďalej len „vojaci z povolania“), platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak.

§ 130**Kategórie funkcií**

(1) Služba vojakov z povolania (ďalej len „služba“) sa zaraďuje do I. alebo II. kategórie podľa druhov vykonávaných funkcií.

(2) Ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky a ministri spravodlivosti republík vo svojej pôsobnosti určia, ktoré funkcie sa zaraďujú do I. kategórie a ako sa toto zaradenie uskutočňuje. pritom môžu určiť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania.

(3) Doba služby vykonávanej od 9. mája 1945 do 31. decembra 1964 sa hodnotí ako výkon funkcie I. kategórie; služba vykonávaná po 31. decembri 1964 sa zaraďuje do I. alebo II. kategórie funkcií.

(4) Ak vojak z povolania bol pred nástupom služby zamestnaný v zamestnaní zaradenom do I. (II.) pracovnej kategórie, hodnotí sa toto zamestnanie pre nárok na dôchodok ako služba zaradená do I. (II.) kategórie funkcií. Doba odbojovej činnosti sa hodnotí ako doba výkonu funkcie I. kategórie.

§ 131**Priemerný mesačný zárobok**

(1) Rozhodným obdobím je obdobie desiatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov pred rokom, v ktorom vojak z povolania naposledy skončil službu.

(2) Ak vojak z povolania vykonával službu po dobu kratšiu ako päť kalendárnych rokov, zisťuje sa priemerný mesačný zárobok za kalendárne roky trvania služby vojaka z povolania.

(3) Priemerný mesačný zárobok pre vymernie invalidného a čiastočného invalidného dôchodku vojaka z povolania je najmenej suma ustanovená vykonávacím predpisom.

(4) Ustanovenia odsekov 1 až 3 platia, pokiaľ nie je výhodnejší priemerný mesačný zárobok zistený podľa § 12.

§ 132**Podmienky nároku na starobný dôchodok**

(1) Vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch.

(2) Veková hranica pre vznik nároku na starobný dôchodok vojačky z povolania sa posudzuje podľa počtu vychovaných detí, pokiaľ je to pre ňu výhodnejšie.

§ 133**Výška starobného dôchodku**

(1) Základná výmera starobného dôchodku tvorí

- a) 60 % priemerného mesačného zárobku, ak vojak z povolania vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií (dôchodok z I. kategórie funkcií),
- b) 55 % priemerného mesačného zárobku, ak vojak z povolania vykonával najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch (dôchodok z II. kategórie funkcií).

(2) K základnej výmere sa vojacom z povolania za každý rok služby (zamestnania) vykonávanej po dosiahnutí veku 18 rokov pripočítajú od 21. roka služby (zamestnania)

I. kategórie funkcií(pracovnej kategórie)	2 %
II. kategórie funkcií(pracovnej kategórie)	1,5 %
a III. pracovnej kategórie	1 %

priemerného mesačného zárobku, najviac však spolu 25 % tohto zárobku, a ak ide o vojaka, ktorý vykonával najmenej 10 rokov službu I. kategórie funkcií, najviac spolu 30 % priemerného mesačného zárobku. Tieto obmedzenia neplatia, ak ide o dôchodok z I. kategórie funkcií alebo o zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a).

(3) Ak vojak z povolania vykonával službu rôznych kategórií funkcií alebo ak bol zamestnaný v zamestnaniach rôznych pracovných kategórií, vypočíta sa pre zvýšenie základnej výmery podľa odseku 2 do doby 20 rokov služby (zamestnania),

- a) ak ide o dôchodok z I. kategórie funkcií, najskôr 15 rokov služby I. kategórie funkcií a potom postupne doba zamestnania III. pracovnej kategórie a doba služby (zamestnania) II. a I. kategórie funkcií (pracovnej kategórie),
- b) ak ide o dôchodok z II. kategórie funkcií, 20 rokov služby; ak sa takto započítala do 20 rokov služby aj doba služby I. kategórie funkcií, pripočíta sa k základnej výmere dôchodku ešte 0,5% priemerného mesačného zárobku za každý takto započítaný rok služby I. kategórie funkcií.

(4) Najvyššia výmera starobného dôchodku je mesačne

- a) 3 800 Kčs, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií,
- b) 3 250 Kčs, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu, z toho najmenej 10 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií, alebo
- c) 2 900 Kčs.

(5) Ustanovenia § 24 ods. 2 až 5 platia aj tu.

§ 134

Podmienky nároku na invalidný dôchodok

(1) Vojak z povolania má nárok na invalidný dôchodok, ak splnil podmienky uvedené v § 29 a

- a) stal sa invalidným v dobe služby alebo najneskôr do dvoch rokov od jej skončenia alebo
- b) vykonával službu najmenej 20 rokov.

(2) Invalidný dôchodok vojaka z povolania, ktorý sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním, sa posudzuje rovnako ako invalidný dôchodok pri pracovnom úraze a patrí vždy podľa tejto časti zákona bez ohľadu na dĺžku doby, ktorá uplynula od skončenia služby.

§ 135

Výška invalidného dôchodku

(1) Základná výmera invalidného dôchodku tvorí

- a) 60 % priemerného mesačného zárobku, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu I. kategórie funkcií alebo ak sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby I. kategórie funkcií alebo v priamej súvislosti s ním (dôchodok z I. kategórie funkcií),
- b) 55 % priemerného mesačného zárobku, ak vojak z povolania vykonával službu aspoň 20 rokov alebo ak sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby II. kategórie funkcií alebo v priamej súvislosti s ním (dôchodok z II. kategórie funkcií), alebo
- c) 50 % priemerného mesačného zárobku v ostatných prípadoch (dôchodok z III. pracovnej kategórie).

(2) K základnej výmere sa vojacom z povolania uvedeným v odseku 1 písm. a) a b) pripočítajú od 21. roku služby (zamestnania) a ostatným vojacom z povolania od 26. roka služby (zamestnania) za každý rok služby (zamestnania) vykonávanej po dosiahnutí veku 18 rokov

I. kategórie funkcií(pracovnej kategórie)	2 %
II. kategórie funkcií(pracovnej kategórie)	1,5 %
III. pracovnej kategórie	1 %
a pripočítanej doby	1 %

priemerného mesačného zárobku, najviac však spolu 25 % tohto zárobku, a ak ide o vojaka z povolania, ktorý vykonával najmenej 10 rokov službu I. kategórie funkcií, najviac spolu 30 % priemerného mesačného zárobku. Tieto obmedzenia neplatia, ak ide o dôchodok z I. kategórie funkcií alebo o zvýšenie za dobu zamestnania uvedeného v § 14 ods. 2 písm. a) alebo o zvýšenie patriace pri invalidite následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním.

(3) Ak vojak z povolania vykonával službu rôznych kategórií funkcií alebo ak bol zamestnaný v zamestnaniach rôznych pracovných kategórií, vypočíta sa pre zvýšenie základnej výmery podľa odseku 2 do doby 20 (25) rokov služby (zamestnania),

- a) ak ide o dôchodok z I. kategórie funkcií, najprv 15 rokov služby I. kategórie funkcií a potom postupne doba zamestnania III. pracovnej kategórie a doba služby (zamestnania) II. a I. kategórie funkcií (pracovnej kategórie); ak doba služby I. kategórie funkcií nie je 15 rokov, vpočíta sa najprv 15 rokov služby, prípadne celá doba služby, ak je kratšia ako 15 rokov,
- b) ak ide o dôchodok z II. kategórie funkcií, 20 rokov služby, prípadne celá doba služby, ak je kratšia ako 20 rokov; ak sa takto započítala do 20 rokov služby doba služby I. kategórie funkcií, pripočíta sa k základnej výmere dôchodku ešte 0,5 % priemerného mesačného zárobku za každý takto započítaný rok služby I. kategórie funkcií, alebo
- c) ak ide o dôchodok z III. pracovnej kategórie, obdobne platia ustanovenia § 22 ods. 5.

(4) Najvyššia výmera invalidného dôchodku je mesačne

- a) 3 800 Kčs, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu I. kategórie funkcií alebo sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby I. kategórie funkcií alebo v priamej súvislosti s ním,
- b) 3 250 Kčs, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu, z toho najmenej 10 rokov službu I. kategórie funkcií alebo sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby II. kategórie funkcií alebo v priamej súvislosti s ním a vykonával aspoň 10 rokov službu I. kategórie funkcií,
- c) 2 900 Kčs, ak vojak z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu alebo sa stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone služby II. kategórie funkcií alebo v priamej súvislosti s ním, alebo
- d) 2 800 Kčs.

(5) Ustanovenia § 30 ods. 1 a § 31 ods. 2 a 3 platia obdobne.

§ 136

Podmienky nároku na čiastočný invalidný dôchodok

(1) Vojak z povolania má nárok na čiastočný invalidný dôchodok, ak splnil podmienky uvedené v § 37 ods. 1 až 4 a

- a) stal sa čiastočne invalidným v čase trvania služby alebo najneskôr do dvoch rokov od jej skončenia alebo
- b) vykonával najmenej 21 rokov službu.

(2) Ustanovenie § 134 ods. 2 platí obdobne.

§ 137

Dôchodky v osobitných prípadoch

Ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky a ministri vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík môžu vo svojej pôsobnosti povoľovať výnimky z

podmienky 20 rokov služby ustanovenej pre vznik nároku na dôchodok vojakovi z povolania, ktorý túto podmienku nemôže splniť ku dňu dosiahnutia veku ustanoveného pre vznik nároku na dôchodok alebo pre skončenie služby zo zdravotných dôvodov a ktorý sa významne podieľal na plnení úloh ozbrojených síl.

§ 138

Dôchodok za výsluhu rokov

(1) Nárok na dôchodok za výsluhu rokov má za podmienok a vo výške ustanovených pre výkonného letca aj vojak z povolania, ktorý vykonával funkcie osobitnej povahy alebo mimoriadneho stupňa nebezpečnosti; okruh funkcií výkonných letcov, funkcií osobitnej povahy alebo mimoriadneho stupňa nebezpečnosti a funkcií vedúcich letovej prevádzky, ktoré zakladajú nárok na dôchodok za výsluhu rokov, určia vo svojej pôsobnosti ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky.

(2) Nárok na dôchodok za výsluhu rokov umelca má za podmienok a vo výške ustanovených pre umelcov aj vojak z povolania, ktorý vykonával funkciu dirigenta alebo člena orchestra uvedeného v § 40 ods. 2 a ktorého určil príslušný orgán Federálneho ministerstva národnej obrany alebo Federálneho ministerstva vnútra alebo ministerstva vnútra a životného prostredia republiky po prerokovaní s príslušným ministerstvom kultúry republiky, ak sa jeho služba skončila.

§ 139

Najvyššia výmera dávok pri súbehu

(1) Najvyššie výmery úhrnu vyplácaných dôchodkov sú mesačne

- a) 3 800 Kčs, ak ide o vojaka z povolania uvedeného v § 135 ods. 4 písm. a),
- b) 3 250 Kčs, ak ide o vojaka z povolania uvedeného v § 135 ods. 4 písm. b),
- c) 2 900 Kčs, ak ide o vojaka z povolania uvedeného v § 135 ods. 4 písm. c),
- d) 2 800 Kčs.

(2) Ustanovenia § 56 ods. 3 až 5 platia obdobne.

§ 140

Výplata dávok

Dávky dôchodkového zabezpečenia sa vyplácajú v určenom výplatnom termíne na bežný kalendárny mesiac. termín a spôsob výplaty dávok určia vo svojej pôsobnosti ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky a ministri spravodlivosti republík.

§ 141

Dohoda o zrážkach z dôchodku

Dohodu o zrážkach z dôchodku možno uzavrieť aj pre pohľadávku útvaru ozbrojených síl alebo zboru, ktorá vznikla za trvania služobného pomeru vojaka z povolania.

§ 142

Organizácia a riadenie

(1) Sociálne zabezpečenie v Československej ľudovej armáde riadi, kontroluje a prostredníctvom svojich orgánov vykonáva Federálne ministerstvo národnej obrany.

(2) Sociálne zabezpečenie príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti riadi a kontroluje Federálne ministerstvo vnútra v súčinnosti s ministerstvami vnútra a životného prostredia republík;

vykonávajú ho prostredníctvom svojich orgánov Federálne ministerstvo vnútra a ministerstvá vnútra a životného prostredia republík vo svojej pôsobnosti. Sociálne zabezpečenie vojakov z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra riadi, kontroluje a prostredníctvom svojich orgánov vykonáva Federálne ministerstvo vnútra.

(3) Sociálne zabezpečenie príslušníkov zborov nápravnej výchovy riadia, kontrolujú a prostredníctvom svojich orgánov vykonávajú vo svojej pôsobnosti ministerstvá spravodlivosti republík.

(4) O dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhodujú, pokiaľ ide o

- a) vojakov z povolania Československej ľudovej armády, krajská vojenská správa, v obvode ktorej má žiadateľ o dávku trvalý pobyt,
- b) príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a o vojakov z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra, orgán príslušného ministerstva,
- c) príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgán príslušného ministerstva spravodlivosti republiky.

(5) Orgány uvedené v odsekoch 1 až 4 rozhodujú o dávkach dôchodkového zabezpečenia a vyplácajú ich v prípadoch ustanovených vykonávacími predpismi aj vtedy, ak

- a) ide o dôchodok občana, ktorý bol vojakom z povolania a nesplnil podmienky nároku na dôchodok podľa tejto časti,
- b) ide o dôchodok manželky vojaka z povolania alebo občana uvedeného v ustanovení písmena a),
- c) ide o vdovský alebo sirotsky dôchodok pozostalého po vojakovi z povolania alebo po občanovi uvedenom v ustanovení písmena a).

(6) orgány uvedené v odseku 4 poskytujú požívateľom dôchodkov a ich rodinným príslušníkom, ktorí nie sú dôchodkovo zabezpečení, aj peňažné dávky sociálnej starostlivosti, a to

- a) občanom ťažko postihnutým na zdraví a starým občanom,
- b) občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,
- c) príspevok na rekreáciu detí dôchodcu.

(7) Orgány uvedené v odseku 4 poskytujú vojakom z povolania vdovecký príspevok.

§ 143

Žiadosť o dávku

(1) Vojak z povolania Československej ľudovej armády podáva žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia na krajskej vojenskej správe, v obvode ktorej má trvalý pobyt; to platí aj vtedy, keď žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia podáva občan, ktorý bol vojakom z povolania Československej ľudovej armády, a iný oprávnený, pokiaľ rozhodnúť o tejto dávke je príslušná krajská vojenská správa.

(2) Príslušník Zboru národnej bezpečnosti a vojak z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra podáva žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia v útvare, v ktorom vykonáva službu; pozostalý po príslušníkovi Zboru národnej bezpečnosti alebo po vojakovi z povolania v pôsobnosti Federálneho ministerstva vnútra podáva žiadosť o túto dávku v útvare, v ktorom zomretý vykonával naposledy službu. Ostatní oprávnení podávajú žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia na príslušnom ministerstve.

(3) Príslušník Zboru nápravnej výchovy podáva žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia v útvare, v ktorom vykonáva službu; to tiež platí, ak žiadosť o túto dávku podáva pozostalý po

príslušníkovi Zboru nápravnej výchovy. Ostatní oprávnení podávajú žiadosť o dávku dôchodkového zabezpečenia na správe Zboru nápravnej výchovy príslušného ministerstva spravodlivosti republiky.

(4) Žiadosť o peňažnú dávku sociálnej starostlivosti podáva oprávnený u platiteľa dôchodku.

§ 144

Posudzovanie zdravotného stavu

(1) Posudky o tom, či zdravotný stav vojaka z povolania alebo iného oprávneného odôvodňuje poskytnutie dávky alebo služby sociálnej starostlivosti, podávajú príslušné šátne orgány.

(2) Ministri národnej obrany a vnútra Československej socialistickej republiky môžu po prerokovaní s ministrom práce a sociálnych vecí Československej socialistickej republiky zriadiť vo svojej pôsobnosti posudkové komisie sociálneho zabezpečenia na posudzovanie zdravotného stavu oprávnených v prípadoch, keď toto posúdenie vyžaduje osobitné odborné znalosti. Ak táto komisia podáva posudok v odvolacom konaní, prerokuje ho v inom zložení, než v ktorom pôvodne rokovala.

(3) Schopnosť vojakov z povolania vykonávať službu posudzujú lekárske komisie v pôsobnosti Federálnych ministerstiev národnej obrany a vnútra a ministerstiev vnútra a životného prostredia a spravodlivosti republík; na účely konania o invalidnom a čiastočnom invalidnom dôchodku a o dôchodkoch pozostalých po vojakovi z povolania rozhodujú tieto komisie o tom, či úraz alebo ochorenie vznikli pri výkone služby alebo v priamej súvislosti s ním.

§ 145

Odvolacie konanie

(1) Proti rozhodnutiu o dávke možno podať písomné odvolanie do 15 dní u orgánu, ktorý ho vydal; odvolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu o odstránení tvrdosti a proti rozhodnutiu o povolení výnimky podľa § 137.

(2) Orgán, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal, môže odvolaniu sám naplno vyhovieť; ak tak neurobí, je povinný najneskôr do 30 dní od podania odvolania predložiť ho orgánu príslušnému rozhodnúť o odvolaní.

(3) Odvolacím orgánom je služobný orgán najbližšie nadriadený služobnému orgánu, ktorý rozhodnutie vydal.

(4) Odvolací orgán je povinný o odvolaní rozhodnúť bez zbytočného odkladu, najneskôr však do 60 dní odo dňa podania odvolania; pokiaľ nemožno v tejto lehote o odvolaní rozhodnúť, musia sa oprávnenému písomne oznámiť dôvody a čas, v priebehu ktorého sa o odvolaní rozhodne.

(5) Proti rozhodnutiu o odvolaní sa nemožno odvolať.

(6) Pre konanie v sociálnom zabezpečení v ozbrojených silách neplatia ustanovenia § 122 ods. 1 až 3 a 5 a § 126.

ŠIESTA ČASŤ

SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNÝCH OSÔB

§ 145a

Pre nemocenské a dôchodkové zabezpečenie samostatne zárobkovo činných osôb platia ostatné ustanovenia tohto zákona a predpisov o nemocenskom poistení zamestnancov, pokiaľ sa v tomto zákone alebo vo vykonávacom predpise neustanovuje inak.

§ 145b

(1) Samostatne zárobkovo činné osoby sú povinné platiť na svoje nemocenské a dôchodkové zabezpečenie poistné a podávať prihlášky a odhlášky na toto zabezpečenie.

(2) Výška poistného je 25 % z prihláseného vymeriavaceho základu, ktorý je najmenej 400 Kčs mesačne; poistné sa platí za určené obdobie vopred.

(3) Za nesplnenie alebo porušenie povinností vyplývajúcich z predpisov sociálneho zabezpečenia môže príslušný orgán sociálneho zabezpečenia uložiť samostatne zárobkovo činnnej osobe pokuty až do súhrnnej sumy 10 000 Kčs v kalendárnom roku.

§ 145c

Vláda Česko-slovenskej federatívnej republiky môže nariadením prechodne znížiť výšku poistného, a to i len pre niektoré skupiny osôb.

SIEDMA ČASŤ**ZVÝŠENIE VYPLÁCANÝCH DÔCHODKOV****PRVÁ HLAVA****ZVÝŠENIE DÔCHODKOV PRIZNANÝCH PRED 1. OKTÓBROM 1988****§ 146****Zvýšenie starobných a invalidných dôchodkov a dôchodkov za výsluhu rokov**

(1) Starobné a invalidné dôchodky a dôchodky za výsluhu rokov sa zvyšujú takto:
rok priznania výška zvýšenia

dôchodku dôchodku mesačne Kčs

do 31. decembra 1975 140

1976 130

1977 120

1978 110

1979 100

1980 90

1981 80

1982 70

1983 60

1984 50

1985 až 30. septembra 1988 40.

(2) Rokom priznania dôchodku sa rozumie rok, do ktorého spadá deň, od ktorého sa dôchodok priznal, pokiaľ nárok naň trval nepretržite až do dňa, od ktorého zvýšenie dôchodku patrí.

(3) Starobné a invalidné dôchodky priznané zo zamestnania I. alebo II. pracovnej kategórie sa okrem zvýšenia podľa odseku 1 ďalej zvyšujú o 80 Kčs mesačne, ak ide o dôchodok priznaný z I. pracovnej kategórie, a o 40 Kčs mesačne, ak ide o dôchodok priznaný z II. pracovnej kategórie. Ako dôchodky zo zamestnania I. pracovnej kategórie sa zvyšujú aj invalidné dôchodky občanov, ktorí vykonávali službu v ozbrojených silách, ak sa taký občan stal invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone tejto služby alebo v priamej súvislosti s ním.

(4) Ako dôchodok priznaný zo zamestnania I. (II.) pracovnej kategórie sa zvyšuje aj starobný alebo invalidný dôchodok priznaný z dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania, pokiaľ vojak

z povolania vykonával aspoň 20 rokov službu zaradenú do I. (II.) kategórie funkcií alebo sa stal plne invalidným následkom úrazu alebo ochorenia vzniknutých pri výkone takej služby alebo v priamej súvislosti s ním. Ako dôchodok priznaný zo zamestnania II. pracovnej kategórie sa zvyšuje aj dôchodok priznaný zo sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania podľa predpisov platných pred 1. januárom 1965, pokiaľ sa tento dôchodok stal podľa predpisov platných po 31. decembri 1964 starobným alebo invalidným dôchodkom a platila preň najvyššia výmera dôchodku určená pevnou sumou pre dôchodok priznaný zo služby zaradenej do II. kategórie funkcií.

§ 147

Zvýšenie čiastočných invalidných dôchodkov

Čiastočné invalidné dôchodky sa zvyšujú o polovicu sumy, ktorá by patrila ako zvýšenie k invalidnému dôchodku priznanému v tom istom roku ako čiastočný invalidný dôchodok.

§ 148

Zvýšenie vdovských a sirotských dôchodkov

(1) Vdovské dôchodky sa zvyšujú o 60 % sumy, ktorá by patrila ako zvýšenie k dôchodku, z ktorého sa vdovský dôchodok vymeral.

(2) Sirotské dôchodky jednostranne osirelých detí sa zvyšujú o 30 % a sirotské dôchodky obojstranne osirelých detí o 50 % sumy, ktorá by patrila ako zvýšenie k dôchodku, z ktorého sa sirotský dôchodok vymeral.

(3) pokiaľ sirotské dôchodky po zvýšení podľa odseku 2 nedosahujú najnižšie výmery uvedené v § 50 ods. 2 zvýšia sa na tieto najnižšie výmery.

§ 149

Zvýšenie osobných dôchodkov

Osobné dôchodky sa zvyšujú o sumu, ktorá by patrila k dôchodku(dôchodkom), ktorý osobný dôchodok nahrádza.

Zvýšenie dôchodkov účastníkov odboja

§ 150

(1) Starobné a invalidné dôchodky účastníkov odboja sa okrem zvýšenia podľa § 146 ods. 1 ďalej zvyšujú o 120 Kčs mesačne, ak ide o dôchodok účastníka odboja I. skupiny, o 80 Kčs mesačne, ak ide o dôchodok účastníka odboja II. skupiny, a o 30 Kčs mesačne, ak ide o dôchodok účastníka odboja III. a IV. skupiny.

(2) Ak sú splnené podmienky zvýšenia starobného a invalidného dôchodku tak podľa odseku 1, ako aj podľa § 146 ods. 3 a 4, patrí len jedno zvýšenie, a to vyššie.

§ 151

Čiastočné invalidné dôchodky účastníkov odboja a vdovské a sirotské dôchodky vdov a sirôt po účastníkovi odboja sa okrem zvýšenia podľa § 147 a 148 ďalej zvyšujú, a to príslušným pomerom zo súm uvedených v § 150 ods. 1. Ustanovenie § 150 ods. 2 platí tu obdobne.

§ 152

Ak dôchodky účastníkov odboja a vdov alebo sirôt po účastníkovi odboja nedosahujú spolu so všetkými zvýšeniami podľa § 146 až 151 a podľa prv platných predpisov¹⁷⁾ sumy uvedené v § 64 ods. 2 a 3, § 65 ods. 2, 3, 5 a 6 a § 66, zvyšujú sa na tieto sumy.

Spoločné ustanovenie o zvýšení dôchodkov

§ 153

(1) Dôchodky priznané pred 1. októbrom 1988 sa zvyšujú od splátky dôchodku splatnej po 30. septembri 1988.

(2) Pri súbehu nárokov na výplatu viacerých dôchodkov patrí zvýšenie iba k jednému dôchodku, a to najvyššie zvýšenie. Zvýšenie k dôchodku upravenému pre súhrn nárokov na výplatu dôchodkov patrí v plnej výške; doterajšia úprava nárokov na výplatu dôchodkov pri ich súbehu zostáva pritom i po pripočítaní tohto zvýšenia naďalej zachovaná.

(3) Ak však ide o zvýšenie dôchodku vyplácaného v súbehu s vdovským dôchodkom po účastníkovi odboja upraveným podľa § 152, znižuje sa úhrn zvýšenia o sumu, o ktorú bol takto upravený vdovský dôchodok, prípadne znížený o sumy zvýšenia podľa prv platných predpisov,¹⁷⁾ pokiaľ boli v najnižšej výmere ustanovenej prv platnými predpismi zahrnuté.

§ 154

(1) Zvýšenie patriace podľa tohto zákona a zvýšenie dôchodkov podľa prv platných predpisov¹⁷⁾ sa zlučujú s dôchodkom, ku ktorému patria, a tvoria s ním naďalej jeden celok; zlúčením s dôchodkom nároky na tieto zvýšenia zanikajú.

(2) Pri súbehu nárokov na výplatu viacerých dôchodkov sa zvýšenie podľa tohto zákona a podľa zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 76/1979 Zb. o zvýšení dôchodkov a zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 7/1982 Zb. o zvýšení dôchodkov a niektorých zmenách zákona o sociálnom zabezpečení zlučujú so starobným, invalidným dôchodkom alebo dôchodkom za výsluhu rokov, a ak ide o súbeh nárokov na vdovský a sirotsky dôchodok, s vdovským dôchodkom. Zvýšenie podľa zákona č. 108/1984 Zb. o zvýšení niektorých nízkych dôchodkov a o ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení sa vždy zlučuje s tým dôchodkom, ku ktorému patrí. Zvýšenie podľa zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 7/1982 Zb. sa však zlučuje s vdovským, prípadne sirotským dôchodkom, ak ide o súbeh týchto dôchodkov s invalidným alebo čiastočným invalidným dôchodkom, ktoré boli prepočítané podľa čl. III ods. 2 zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 7/1982 Zb.

§ 155

Zvýšenie patriace podľa tohto zákona a zvýšenie patriace podľa prv platných predpisov¹⁷⁾ patrí, ak keď dôchodok spolu s takým zvýšením presiahne najvyššiu výmeru dôchodku alebo úhrnu dôchodkov ustanovenú predpismi platnými pred 1. októbrom 1988.

§ 156

Dôchodky vyplácané do cudziny sa zvyšujú podľa predchádzajúcich ustanovení. K čiastočným dôchodkom priznaným podľa medzinárodnej zmluvy patrí zvýšenie v plnej výške, a to aj v prípade ich výplaty do cudziny. Ak podľa medzinárodnej zmluvy patrí dôchodcovi pri jeho trvalom pobyte na území Československej socialistickej republiky dôchodok len podľa československých

predpisov, zvýši sa dôchodok podľa roka jeho priznania v zmluvnom štáte, z ktorého dôchodca presídlil do Československej socialistickej republiky.

§ 157

Ak ide o dôchodky upravené ako jediný zdroj príjmu, patrí zvýšenie podľa ustanovení § 146 až 156 k sume dôchodku pred jeho úpravou.

§ 158

Zvýšenie podľa § 146 ods. 3 a § 150 ods. 1 sa poskytnú na žiadosť; na žiadosť sa zvýšia i čiastočné invalidné, vdovské a sirotské dôchodky, a ak ide o ich zvýšenie zo súm zvýšenia podľa § 146 ods. 3 a § 150 ods. 1. Ostatné zvýšenia sa poskytnú bez žiadosti. Zvýšenia dôchodkov vyplácaných orgánmi uvedenými v § 142 sa poskytnú vždy bez žiadosti.

DRUHÁ HLAVA

ZVÝŠENIE DÔCHODKOV PRIZNANÝCH PO 30. SEPTEMBRI 1988 PODĽA PREDPISOV PLATNÝCH PRED 1. OKTÓBROM 1988

§ 159

Dôchodky priznané po 30. septembri 1988 podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 sa zvyšujú podľa § 146 až 158; za deň priznania dôchodku sa pritom na účely zvýšenia považuje 30. september 1988.

TRETIA HLAVA

ZVYŠOVANIE DÔCHODKOV

§ 160

(1) Vláda Česko-slovenskej federatívnej republiky ustanoví nariadením spôsob pravidelného zvyšovania dôchodkov so zreteľom na rast miezd a iných pracovných príjmov, úpravy cien a zmeny životných nákladov.

(2) Vláda Česko-slovenskej federatívnej republiky môže nariadením ustanoviť so zreteľom na skutočnosti obdobné podľa odseku 1

- a) zvýšenie dôchodkov, ktoré sú jediným zdrojom príjmu,
- b) jednorazové zvýšenie vyplácaných dôchodkov.

ÔSMA ČASŤ

PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

PRVÁ HLAVA

PRECHODNÉ USTANOVENIA

Základné ustanovenia

§ 161

(1) O nárokoch na dávky, ktoré vznikli pred 1. októbrom 1988 a o ktorých sa do tohto dňa právoplatne nerozhodlo, sa rozhodne podľa prv platných predpisov s odchýlkami ďalej ustanovenými.

(2) Dávky priznané podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 sa považujú za dávky podľa predpisov platných po 30. septembri 1988, a to vo výške, v akej patrili k 30. septembru 1988 po zvýšení podľa šiestej časti, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak.

§ 162

(1) Podľa tohto zákona sa posudzujú od 1. októbra 1988 aj nároky na dávky, ktorých podmienky ustanovené týmto zákonom sa splnili pred týmto dňom a nezakladali nárok na dávky podľa prv platných predpisov, pokiaľ sa ďalej neustanovuje inak.

(2) Občanom, ktorí pred 1. októbrom 1988 splnili podmienky nároku na dôchodok ustanovené prv platnými predpismi okrem podmienky trvania zamestnania,¹⁸⁾ vznikne nárok na dôchodok po 30. septembri 1988, len ak chýbajúcu podmienku splní po tomto dni, a to za podmienok ustanovených prvšími predpismi a vo výške podľa tohto zákona; ak tento občan po 30. septembri 1988 splní vekovú podmienku vzniku nároku na pomerný starobný dôchodok a bol zamestnaný najmenej 25 rokov, vymeria sa mu tento dôchodok, ako by šlo o vznik nároku na starobný dôchodok. Ustanovenie predchádzajúcej vety však neplatí, ak pracujúci získal potrebnú dobu zamestnania pre nárok na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie; za deň vzniku nároku sa v tomto prípade považuje 1. október 1988.

§ 163

Výška starobného dôchodku, invalidného dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov, na ktorý vznikne nárok v čase od 1. októbra 1988 do 31. decembra 1990 nesmie byť nižšia ako jeho výška ustanovená podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988, a to ani ak sa výška uvedených dôchodkov zisťuje pre vymeranie čiastočného invalidného, vdovského alebo sirotského dôchodku; ak vznikol nárok na uvedené dôchodky po 31. decembri 1990, vymeria sa dôchodok vo výške podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 iba na žiadosť. K dôchodku však nepatrí zvýšenie podľa šiestej časti tohto zákona. Ustanovenia § 12 ods. 1 až 5 a 7 však platia aj v prípade, že sa uvedené dôchodky vymeriavajú podľa predpisov prv platných.

Starobný dôchodok

§ 164

(1) Výška starobného dôchodku občanov, ktorí splnili podmienky nároku na tento dôchodok pred 1. októbrom 1988, sú po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaní k 30. septembru 1988 a nepoberali starobný dôchodok ani jeho časť, sa určí podľa predpisov platných po 30. septembri 1988. Táto výška však nesmie byť nižšia ako výška určená podľa prv platných predpisov.

(2) K starobnému dôchodku vymeranému podľa odseku 1 prvej vety nepatrí zvýšenie podľa šiestej časti a ani podľa prv platných predpisov.¹⁷⁾

§ 165

(1) Zvýšenie starobného dôchodku priznaného podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 za dobu ďalšieho zamestnania vykonávaného po 30. septembri 1988 patrí až do najvyšších výmer ustanovených týmto zákonom.

(2) Najvyššie výmery úhrnu dôchodkov pri súbehu ustanovené týmto zákonom tiež platia, ak jedným z dôvodov je starobný dôchodok vymeraný podľa § 164 ods. 1.

§ 166**Invalidné, čiastočné invalidné, vdovské a sirotské dôchodky**

(1) Ak sa požívateľ invalidného (čiastočného invalidného) dôchodku priznaného pred 1. októbrom 1988 stal čiastočne invalidným (invalidným), vymeria sa čiastočný invalidný (invalidný) dôchodok podľa predpisov platných po 30. septembri 1988. Čiastočný invalidný dôchodok nesmie byť nižší ako polovica doterajšieho invalidného dôchodku; invalidný dôchodok nesmie byť nižší ako doterajší čiastočný invalidný dôchodok.

(2) Čiastočný invalidný dôchodok podľa § 37 ods. 3 sa prizná najskôr od 1. októbra 1988.

(3) Ak zanikol nárok na invalidný, čiastočný invalidný alebo vdovský dôchodok, ktorý vznikol pred 1. októbrom 1988, a po 30. septembri 1988 do dvoch rokov po zániku tohto nároku vznikol znova nárok na taký dôchodok, nesmie byť novopriznaný dôchodok nižší ako predošlý dôchodok patriaci ku dňu zániku nároku včítane zvýšení, ktoré by k nemu patrili, keby nárok naň trval k 1. októbru 1988. Ustanovenie predchádzajúcej vety obdobne platí pre sirotsky dôchodok; nie je pritom rozhodujúce, kedy naň znova vznikol nárok.

§ 167**Krátenie vdovského dôchodku a dôchodku za výsluhu rokov**

Vdovský dôchodok a dôchodok za výsluhu rokov preddavkovo krátené k 1. októbru 1988 pre súbeh s príjmom zo zárobkovej činnosti sa kráti podľa prv platných predpisov až do konca zúčtovacieho obdobia ustanoveného podľa týchto predpisov a potom podľa § 44 a 48; vyplatené preddavky sa však už nezúčtovávajú. Zvýšenie k týmto dôchodkom podľa šiestej časti patrí k vyplácanému preddavku v plnej výške až do konca zúčtovacieho obdobia.

§ 168**Dôchodok manželky**

Ak je dôchodok manželky k 1. októbru 1988 menší ako 200 Kčs mesačne, upraví sa na túto sumu od splátky dôchodku splatnej po 30. septembri 1988; ak je väčší ako 200 Kčs mesačne, výška dôchodku sa nemení.

§ 169**Zmeny druhov dôchodkov**

Od 1. októbra 1988 sa čiastočné dôchodky za výsluhu rokov považujú za čiastočné invalidné dôchodky, vdovské dôchodky družky priznané podľa predpisov platných pred 1. júlom 1964 za vdovské dôchodky a dôchodky rodičov a súrodencov priznané podľa predpisov platných pred 1. januárom 1957 za sociálne dôchodky.

§ 169a**Doby zamestnania v cudzine**

Doby zamestnania a náhradné doby v cudzine pred 1. májom 1990 sa hodnotia podľa predpisov platných pred týmto dňom; pritom sa nevyžaduje splnenie podmienky povolenia česko-slovenských štátnych orgánov na pobyt v cudzine.

§ 170**Pracovné kategórie**

Zaradenie zamestnania vykonávaného pred 1. októbrom 1988 do I. alebo II. pracovnej kategórie sa určuje po 30. septembri 1988 podľa tohto zákona, ak je to pre občana výhodnejšie a nevznikol mu nárok na dôchodok pred 1. októbrom 1988; pokiaľ však bolo zaradenie zamestnania vykonávaného pred 1. októbrom 1988 výhodnejšie podľa predpisov platných počas výkonu zamestnania, určuje sa do 30. septembra 1988 zaradenie podľa týchto predpisov.

§ 171**Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť**

Zvýšenie dôchodku pre bezvládnosť, ktoré sa podľa predpisov, platných pred 1. októbrom 1988 priznalo v nižších sumách, než ktoré sú uvedené v § 70 ods. 1, alebo sa nepriznalo, pretože by dôchodok spolu s ním presiahol sumu 2000 Kčs mesačne, prípadne sa z tohto dôvodu priznalo v nižšej sume, sa na žiadosť prizná alebo zvýši na sumy uvedené v § 70 ods. 1 od splátky dôchodku splatnej po 30. septembri 1988; najvyššie výmery ustanovené v § 70 ods. 2 a § 139 ods. 2 platia aj tu.

§ 172**Výchovné**

(1) Nárok na výchovné k čiastočnému invalidnému dôchodku zaniká od splátky dôchodku splatnej po 30. septembri 1988.

(2) Zvýšenie výchovného pre bezvládnosť priznané podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988 sa poskytuje v doterajšej výške; potom ho možno len znížiť alebo odobrať za podmienok ustanovených predpismi platnými pred 1. októbrom 1988.

(3) Príslušný orgán národného výboru najneskôr do 30. septembra 1988 posúdi, ktoré z detí, ktoré bolo pred 1. októbrom 1988 uznané za invalidné a vyžadujúce stálu starostlivosť podľa prv platných predpisov, spĺňa podmienky pre uznanie za dieťa dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté a vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť s nárokom na príplatok k výchovnému vo výške 700 Kčs mesačne.

§ 173**Zaopatrovací príspevok**

(1) Zaopatrovací príspevok dieťaťu sa zvýši na sumu 400 Kčs mesačne bez žiadosti od 1. októbra 1988.

(2) Pokiaľ zaopatrovací príspevok podľa tohto zákona už nepatrí, bude sa poskytovať podľa predpisov platných pred 1. októbrom 1988, ak patril k 30. septembru 1988.

DRUHÁ HLAVA**ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA****§ 174****Odstraňovanie tvrdosti**

Tvrdosti, ktoré by sa vyskytli pri vykonávaní sociálneho zabezpečenia vojakov z povolania, príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti a príslušníkov zborov nápravnej výchovy podľa tohto zákona, môžu odstraňovať vo svojej pôsobnosti ministri národnej obrany a vnútra Českej a

Slovenskej Federatívnej Republiky a v ostatných prípadoch štátne orgány určené zákonmi národných rád.

Vykonávacie predpisy

§ 175

Vláda Československej socialistickej republiky môže nariadením zvyšovať

- a) výchovné a príplatok k výchovnému,
- b) najnižšiu výmeru sirotského dôchodku,
- c) zaopatrovací príspevok.

§ 176

Vláda Československej socialistickej republiky môže nariadením ustanoviť,

- a) za akých podmienok a v akej výške sa poskytuje popri zamestnaní starobný dôchodok a vdovský dôchodok,
- b) že občanom, ktorí vykonávali mimoriadne ťažké a rizikové zamestnania, patrí starobný dôchodok zo zamestnania I. pracovnej kategórie, aj keď nespĺňajú podmienky ustanovené týmto zákonom,
- c) odchylné podmienky priznania starobného dôchodku pred dovŕšením potrebného veku občanom uvoľňovaným v súvislosti s vykonávaním štrukturálnych zmien, likvidáciou neefektívnych prevádzok, znižovaním správneho a riadiaceho aparátu a inými racionalizačnými alebo organizačnými opatreniami v národnom hospodárstve,
- d) že zaradenie zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa vykonáva podľa odvetví,
- e) odchylnou úpravou sociálneho zabezpečenia pre pracovníkov organizácií so zahraničnou majetkovou účasťou včítane medzinárodných hospodárskych organizácií alebo ich pobočiek so sídlom v Československej socialistickej republike.

§ 177

(1) Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí vydá po dohode s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi a vyhlášku podľa § 6 ods. 2 a 3, § 8 ods. 1, § 9, § 12 ods. 2,3 a 7, § 19 ods. 2 a 3, § 23 ods. 3, § 37 ods.3, § 41 ods. 2, § 44 ods. 2, § 48 ods. 2, § 54 ods. 5, § 59 ods. 3, § 74 ods. 3, § 75 ods. 4, § 79 ods. 3, § 85, § 92 ods. 1 a 2, § 93, § 94 ods. 1, 99, § 100 ods. 2, § 101, § 108 ods. 2, § 120 ods. 7, § 125 ods. 2, 131 ods.3 a § 142 ods. 5.

(2) Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí ustanoví po dohode s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi vyhláškou,

- a) ktorí občania majú v dôchodkovom zabezpečení práva a povinnosti ako pracovníci v pracovnom pomere, bližšie podmienky ich účasti na tomto zabezpečení, a v akom rozsahu majú nárok na dávky,
- b) ktoré ďalšie doby sa považujú za doby zamestnania a náhradné doby, a bližšie podmienky hodnotenia náhradných dôb a dôb zamestnania,
- c) ktoré osoby sa považujú za blízke osoby,
- d) ktoré ďalšie skutočnosti sa považujú za pracovný úraz a čo sa považuje za plnenie pracovných úloh a priamu súvislosť s ním, za dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav, za sústavné, celkom neprimerané, doterajšie a rovnako kvalifikované zamestnanie, mimoriadne podmienky a zvlášť uľahčené pracovné podmienky nároku na invalidný a čiastočný invalidný a čiastočný invalidný dôchodok, podstatný pokles zárobku a porovnateľný zárobok a bližšiu úpravu jednotlivých podmienok invalidity a čiastočnej invalidity,
- e) úpravu porovnateľného zárobku o prepočítací koeficient,

- f) čo sa považuje za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie, ktoré dieťa sa považuje za dlhodobo ťažko zdravotne postihnuté vyžadujúce mimoriadnu starostlivosť osobitne náročnú, čo sa rozumie pobytom dieťaťa v zariadení a zaopatrením dieťaťa v ústave, výchovou dieťaťa, starostlivosťou nahrádzajúcou starostlivosť rodičov a defní pre nárok na dávky sociálneho zabezpečenia,
- g) bližšie podmienky priznania sociálneho dôchodku,
- h) dôchodkové zabezpečenie občanov v prípade úrazu utrpeného za osobitných okolností,
- i) podrobnosti o zabezpečení občanov vykonávajúcich službu v ozbrojených silách a členov ich rodín a úpravu zabezpečenia samostatne zárobkovo činných osôb v dobe vojenského cvičenia,
- j) kedy je občan čiastočne, prevažne alebo úplne bezvládný,
- k) súbeh nárokov na výchovné a prídavky na deti a doplatok k výchovnému,
- l) spôsob vzájomného zúčtovania dávok pri ich súbehu alebo spätnej výplate,
- m) podrobnejšie podmienky pre poskytovanie dávok sociálnej starostlivosti občanom uvedeným v § 90 ods. 1,
- n) výšku príjmu a ďalšie podmienky rozhodné pre určenie sociálnej potrebnosti pre poskytovanie dávok sociálnej starostlivosti a služieb sociálnej starostlivosti a podmienky, za akých môže príslušný štátny orgán upustiť od úhrady nákladov sociálnej starostlivosti,
- o) výšku úhrady v ústavoch sociálnej starostlivosti pre mládež a výšku vreckového v ústavoch sociálnej starostlivosti,
- p) podrobnejšiu úpravu podávania žiadostí o dávky, čo sa považuje za podkladové rozhodnutie, postup pri prechode do invalidity a spôsob výplaty dávok včítane hromadných poukazov dávok do ústavov sociálnej starostlivosti a liečební,
- r) vedenie záznamov, evidenciu, podávanie hlásení a bližšiu úpravu povinností organizácií v dôchodkovom zabezpečení,
- s) odchýlky potrebné pre použitie automatizovaného spracovania dát a spôsobu výpočtu podkladov pre vymeranie dôchodkov,
- t) možnosť prepočtu dávok vymeraných namiesto z priemerného mesačného zárobku z pevne určenej sumy,
- u) podmienky poskytovania úrazových dôchodkov, zaopatrovacích požitkov vojenských a vojnových poškodencov, prídavkov za zranenie a príspevkov priznaných podľa § 6 zákona č.16/1947 Zb., ktoré sa priznali podľa predpisov platných pred 1. januárom 1957.

(3) Federálne ministerstvo práce a sociálnych vecí ustanoví po dohode s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi vyhláškou

- a) pre samostatne zárobkovo činné osoby vymedzenie okruhu týchto osôb, ďalšie podmienky, rozsah a vykonávanie ich nemocenského a dôchodkového zabezpečenia, podrobnosti vymeriavacieho základu, spôsob platenia, vymáhania a zúčtovania poistného, podmienky pre zabezpečenie spolupracujúcich manželov a iných rodinných príslušníkov týchto osôb,
- b) podrobnosti vymeriavacieho základu a spôsobu platenia poistného pre hodnotenie dôb zamestnania v cudzine uvedených v § 11 písm. b).

(4) Ministerstvá zdravotníctva a sociálnych vecí republík ustanovia po dohode s Federálnym ministerstvom práce a sociálnych vecí, ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi vyhláškou podmienky, výšku a spôsob poskytovania ostatných dávok a služieb sociálnej starostlivosti, povinnosti organizácií pri vykonávaní starostlivosti o občanov spoločensky neprispôsobených a organizáciu ústavnej starostlivosti a starostlivosti v ostatných zariadeniach sociálnej starostlivosti.

(5) Federálne ministerstvá národnej obrany a vnútra a ministerstvá spravodlivosti republík vo svojej pôsobnosti ustanovia podrobnosti na vykonanie tohto zákona vyplývajúce z osobitostí služby a organizácie ozbrojených síl a zborov.

§ 178

Zrušovacie ustanovenie

Zrušujú sa

1. čl. IV zákona č.161/1968 Zb. o osobitnom prídavku k dávkam, o zmenách v dôchodkovom zabezpečení účastníkov odboja a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení;
2. čl. 3 a 4 zákona č.71/1970 Zb. o úprave niektorých nízkych dôchodkov a o ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení;
3. čl. I zákona č.106/1971 Zb. o zvýšení dôchodkov starodôchodcov a niektorých nízkych dôchodkov v sociálnom zabezpečení;
4. zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 76/1979 Zb., zákona č. 150/1979 Zb., zákonného opatrenia Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 7/1982 Zb., zákona č. 73/1982 Zb., zákona č. 116/1983 Zb., zákona č. 56/1984 Zb., zákona č. 108/1984 Zb. a zákona č. 53/1987 Zb. s výnimkou § 84 ods. 2, § 85 až 87, § 90, 92, § 97 ods. 3 a § 101;
5. zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č.76/1979 Zb. o zvýšení dôchodkov;
6. zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č.7/1982 Zb. o zvýšení dôchodkov a o niektorých zmenách zákona o sociálnom zabezpečení;
7. zákon č.108/1984 Zb. o zvýšení niektorých nízkych dôchodkov a o ďalších zmenách zákona o sociálnom zabezpečení.

§ 179

Účinnosť

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. októbrom 1988 s výnimkou ustanovenia § 176 písm. c), ktoré nadobúda účinnosť 1. júlom 1988.

Husák v. r.

Indra v. r.

Štrougal v. r.

1) Ide najmä o tieto predpisy:

zákon č.20/1966 Zb. o starostlivosti o zdravie ľudu,

zákon č.54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení neskorších predpisov,

zákon č.88/1968 Zb. o predĺžení materskej dovolenky, o dávkach v materstve a o prídavkoch na deti z nemocenského poistenia v znení neskorších predpisov,

zákon č.103/1964 Zb. o zabezpečení družstevných roľníkov v chorobe a o zabezpečení matky a dieťaťa v znení neskorších predpisov,

zákon č.32/1957 Zb. o nemocenskej starostlivosti v ozbrojených silách v znení neskorších predpisov,

zákon č.107/1971 Zb. o materskom príspevku v znení neskorších predpisov,

zákon č.50/1973 Zb. o pestúnskej starostlivosti v znení neskorších predpisov,

zákon č.98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkom.

2) Dekrét č. 53/1945 Zb. o odčinení krívd československým verejným zamestnancom.

Zákon č. 47/1946 Zb. o odstránení krívd a o niektorých ochranných opatreniach v odbore verejnoprávneho sociálneho poistenia.

Zákon č. 255/1946 Zb. o príslušníkoch československej armády v zahraničí a o niektorých iných účastníkoch národného boja za oslobodenie v znení zákona č. 88/1950 Zb. a zákona č. 101/1964 Zb.

3) §3 vyhlášky Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia č. 1/1957 Ú. 1. (Ú.v.), ktorou sa ustanovujú podrobnosti k prechodným ustanoveniam zákona o sociálnom zabezpečení.

4) § 4 zákona č. 98/1987 Zb.

5) §101 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 150/1979 Zb.

6) Zákon č. 40/1961 Zb. o obrane Československej socialistickej republiky v znení neskorších predpisov.

7) Zákon č. 73/1973 Zb. o brannej výchove v znení neskorších predpisov.

8) § 1 ods. 1 č. 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Zb.

9) § 1 ods. 1 č. 1 písm. a) až d) a č. 2 zákona č. 255/1946 Zb.

10) Podľa § 1 ods. 1 č. 1 písm. f) zákona č. 255/1946 Zb. je účastníkom povstania, kto sa zúčastnil na povstaní v máji 1945, pričom za bojov padol, bol ťažko ranený alebo utrpel ťažkú poruchu zdravia.

11) Zákon č. 117/1966 Zb. o niektorých dôsledkoch zanedbávania starostlivosti o deti v znení zákona č. 99/1972 Zb.

12) Zákon č. 70/1958 Zb. o úlohách podnikov a národných výborov na úseku starostlivosti o pracovné sily v znení Zákonníka práce č. 65/1965 Zb.

§ 5 vládneho nariadenia č. 92/1958 Zb., ktorým sa vykonáva zákon č. 70/1958 Zb. o úlohách podnikov a národných výborov na úseku starostlivosti o pracovné sily.

§ 85 až 87, 90 a 92 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení.

§ 132 až 134 a 139 vyhlášky č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení.

13) §97 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb.

14) § 44 zákona č. 133/1970 Zb. o pôsobnosti federálnych ministerstiev.

15) § 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

16) § 142 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

17) Zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 76/1979 Zb. o zvýšení dôchodkov.

Zákonné opatrenie Predsedníctva Federálneho zhromaždenia č. 7/1982 Zb. o zvýšení dôchodkov a o niektorých zmenách zákona o sociálnom zabezpečení.

Zákon č. 108/1984 Zb. o zvýšení niektorých nízkych dôchodkov a o ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení.

18) § 13 ods. 1 a 3 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení a obdobné ustanovenia prv platných predpisov.

19) § 57 zákona č. 54/1956 Zb. o nemocenskom poistení zamestnancov v znení zákona č. 110/1990 Zb.

